

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตสตึกและพุทไธสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการอ่าน
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการอ่าน
 - 1.3 แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการอ่าน
 - 1.4 รูปแบบและกระบวนการส่งเสริมการอ่าน
 - 1.5 การส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน
 - 1.5.1 ด้านการจัดการเรียนรู้
 - 1.5.2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
 - 1.5.3 ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา
 - 1.5.4 ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี
 - 1.5.5 ด้านการวัดผลและประเมินติดตาม
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารและครูในการส่งเสริมการอ่าน
 - 2.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่าน
 - 2.2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่าน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน

ความหมายและความสำคัญของการส่งเสริมการอ่าน

ได้มีผู้ให้ความหมายของการส่งเสริมการอ่านไว้หลายความหมาย ดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 93) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระตุ้นด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจการอ่านจนกระทั่งมีนิสัยรักการอ่านและได้พัฒนาการอ่านจนมีความสามารถในการอ่าน นำประโยชน์จากการอ่านไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์การอ่านทุกประเภท

สุทธิ อินมั่น (2543 : 55) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระทำต่างๆ เพื่อเร้าใจ จูงใจ และกระตุ้นให้คนอยากอ่านหนังสืออยู่เสมอจนเป็นนิสัย พร้อมทั้งแนะนำและชักชวนให้เกิดความพยายามที่จะอ่านหนังสือ อ่านได้ อ่านแตกฉานและอ่านเก่ง จนถึงขั้น

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2549 : 184) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมการอ่านหมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อมุ่งสนับสนุนทักษะต่างๆ ที่จะจูงใจให้คนเกิดความอยากรู้อยากอ่านจนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน และนิสัยดังกล่าวจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอันกว้างขวาง อันจะส่งผลต่อการประสบผลสำเร็จในการดำรงชีวิตของบุคคลนั้นๆ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่างๆ ที่เป็นการสนับสนุนและกระตุ้นให้คนสนใจในการอ่าน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจนสามารถใช้ประโยชน์จากการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดนิสัยรักการอ่านขึ้นด้วย

ความสำคัญของการส่งเสริมการอ่าน

การอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษาและดำรงชีวิตอย่างมากนั้น ทำให้การส่งเสริมการอ่านกลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง ดังที่ได้มีผู้กล่าวถึง ความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 4) ได้กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ และสนองความอยากรู้อยากเห็น นอกจากนี้การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่างๆ ก็ได้จากการอ่านนั่นเอง

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2543 : 83) กล่าวว่า การอ่านเป็นการรับรู้เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารมาถึงผู้อ่าน การอ่านเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการดำเนินชีวิตเพราะการอ่านจะมีส่วนช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ผู้ใดมีความสามารถในการอ่านหนังสือเป็นพิเศษมักจะมีโอกาส

เจริญก้าวหน้าในอาชีพและในชีวิตมากกว่า คนที่อ่านหนังสือได้น้อยและอ่านช้า โลกปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นโลกของการอ่าน เพราะการอ่านแทรกอยู่ในกิจกรรมทุกประเภททุกแห่งทั้งนี้ก็เพราะในการสื่อสารซึ่งกันและกันในชีวิตประจำวันต้องอาศัยการอ่านเพื่อความเข้าใจการอ่านจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตของเราสิ่งที่เราจะต้องอ่านในชีวิตประจำวันจึงมีมากมายเราจะต้องรู้จักเลือกอ่านจับใจความให้ได้ในเวลารวดเร็ว จึงประหยัดเวลาได้ผลจากการอ่านคัมภีร์คัมภีร์บางกถกล่าวหาว่าอาหารหล่อเลี้ยงร่างกาย การอ่านหล่อเลี้ยงสมองถ้า ต้องการให้สมองเจริญเติบโตก็ต้องอ่านมาก

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2549 : 189) และชูลี อินมั้น (2543 : 54) กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านไว้อย่างสอดคล้องกัน ซึ่งสรุปได้ว่า เป้าประสงค์ที่สำคัญของการส่งเสริมการอ่าน หรือบริการข่าวสารข้อมูลนั้น ทำให้ประชาชนจดจำหนังสือได้เท่านั้น และเป็นการศึกษาต่อเนื่องหรือการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชน การศึกษาเล่าเรียนของมนุษย์เรามีได้สิ้นสุดเพียงในโรงเรียน มนุษย์จะต้องเรียนต่อไปตลอดชีวิต

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การส่งเสริมการอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการส่งเสริมการอ่านทำให้ประชาชนรู้หนังสือ และเป็นการให้การศึกษาคือต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้การส่งเสริมการอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ชูลี อินมั้น (2543 : 56-57) และ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2549 : 189-190) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการส่งเสริมการอ่านไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อป้องกันการลืมนหนังสือ โดยการส่งเสริมการอ่านจะทำให้เกิดสภาพคงอยู่ของการรู้หนังสือ
 2. เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เพิ่งอ่านหนังสือออก
 3. เพื่อกระตุ้นให้สนใจในการอ่านให้มากขึ้น
 4. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน การส่งเสริมการอ่านมุ่งส่งเสริมผู้อ่านที่อยู่ในวัยเรียน โดยส่งเสริมให้อ่านตำราแบบเรียน เอกสารประกอบการเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อมุ่งส่งเสริมให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านการค้นคว้าหาความรู้แก่ผู้ที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียน
 5. เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน นิสัยรักการอ่าน เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญสูงสุดของการส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้เกิดการรักการอ่าน สำหรับนำไปเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ชีวิตสมบูรณ์และมีค่ายิ่งขึ้น
- กานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2543 : 84) กล่าวว่า การอ่านควรจะมีวัตถุประสงค์ของ

การอ่าน เพราะจะทำให้อ่านได้เร็วและตรงตามความต้องการวัตถุประสงค์ของการอ่านมีดังนี้ คือ

1. อ่านเพื่อความรู้ คนเราต้องการให้ความรู้ของคนนอกขยายขอบเขตออกไปจากที่มีอยู่เดิม ต้องการรู้ในสิ่งที่เป็นปัญหาไม่เข้าใจต่างๆ การอ่านจึงเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการแขนงต่างๆ เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยไม่จำเป็นต้องเป็นนักปราชญ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เพื่อให้เข้าใจผู้อื่น เข้าใจตนเองดีขึ้น เพื่อรู้ความเป็นไปในโลกสถานที่ที่ห่างไกลคนที่แปลกผ่านแปลกพันธุ์และวัฒนธรรมที่ต่างออกไป เพื่อเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของตนและเพื่อทราบข่าวความเคลื่อนไหวของสังคมที่ตนอยู่

2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด การอ่านวัสดุสิ่งพิมพ์ที่แสดงทรรศนะ ได้แก่ บทความ บทวิจารณ์ บทวิจารณ์ ประเมินต่างๆ จะช่วยให้ทรรศนะของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น การอ่านในลักษณะนี้เป็น การอ่านเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดที่สำคัญการจัดลำดับขั้นแนวความคิดของผู้เขียนพิจารณาเหตุผล และแรงจูงใจในการเขียนเรื่องนั้นๆ ขึ้น เป็นการปลูกฝังการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย

3. อ่านเพื่อความบันเทิง สภาวะแวดล้อมมีอิทธิพลต่อจิตใจ อารมณ์ และร่างกาย ของมนุษย์เป็นอันมาก บางครั้งก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย การอ่านหนังสือที่เนื้อหาสาระไม่เป็น วิชาการนัก เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดีบางอย่าง หัศคดีและเมธีสารคดีบางชนิดจะช่วยให้เกิด ความบันเทิงควบคู่ไปกับความรู้ ความคิด ได้มีความสุขกับความไพเราะของภาษา ได้หัวเราะ ได้สนุก เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด นับได้ว่าการอ่านเพื่อความบันเทิงเป็นการพักผ่อนอย่าง หนึ่ง

4. การอ่านเพื่อสนองความต้องการอื่นๆ มนุษย์เรามีความต้องการตามธรรมชาติ คือ ต้องการความมั่นคงในชีวิตต้องการการยอมรับเข้ากลุ่มเพื่อนฝูง การมีหน้าตาได้รับความ นับถือ ในสังคม ต้องการความสำเร็จในชีวิตซึ่งในชีวิตจริงทุกคนจะสมปรารถนาไม่ทุกประการ การอ่าน จะช่วยชดเชยให้ได้ การอาศัยหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์นี้ เป็นประโยชน์ดีกว่าไปหาวิธีการชดเชยวิธี อื่นผู้อ่านมักใช้หนังสือเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาของตน เพื่อสร้างบุคลิกภาพ ขยายขอบเขต ของความสนใจในสิ่งใหม่หางานอดิเรกใหม่ๆ เตรียมตัวหาเหตุผลสนับสนุนแนวคิด หรือข้อ เสนอแนะของตนหรือหาข้อโต้แย้งที่มีเหตุผล ที่มีน้ำหนัก เพื่อแสดงความคิดเห็น คัดค้านเพื่อสนอง อารมณ์บางอย่างในขณะนั้นหรือสร้างสภาพอารมณ์ที่ต้องการ เช่น ขณะเกิดความกังวล เหนื่อยอ่อน เกียจคร้าน กสุมใจ ผู้อ่านมักไปหาเรื่องเบาๆ เรื่องที่เคยรู้จักหรือเคยอ่านสนุกมานานมาก่อนแล้วมา อ่านเป็นการอ่านตามสบาย ไม่ต้องคิดมาก บางครั้งก็อยากรู้เรื่องใหม่ แนวทางใหม่ เพื่อเข้าใจตัวเอง และปรับตัวให้เข้ากับวิธีการดำรงชีวิต

สนิท ตั้งทวี (2545 : 279) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่างๆ โดยละเอียดหรือโดยย่อ
2. เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. เพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง
4. เพื่อการศึกษาค้นคว้า
5. เพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม
6. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 9) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจากหนังสือและสื่อแต่ละครั้งของแต่ละคน โดยจำแนกกว้างๆ ดังนี้

1. การอ่านหาความรู้ การอ่านหาความรู้ได้แก่การอ่านหนังสือจากหนังสือประเภทตำราทางวิชาการ สารคดีทางวิชาการ การประเมินประเภทต่างๆ หรือการอ่านผ่านอิเล็กทรอนิกส์ การอ่านจากหนังสือที่มีสาระเดียวกันควรอ่านจากผู้เขียนหลายๆ คน เพื่อเป็นการตรวจสอบที่ถูกต้องแม่นยำของเนื้อหา ผู้อ่านจะได้มีมุมมองที่กว้างขึ้น มีความรอบรู้แนวความคิดที่หลากหลาย และไม่ควรอ่านเฉพาะในเนื้อหาวิชาที่ตนชอบเท่านั้นควรอ่านอย่างหลากหลายเพราะความรู้ในวิชาหนึ่งอาจนำไปช่วยเสริมในอีกวิชาหนึ่งได้

2. การอ่านเพื่อความบันเทิง การอ่านเพื่อความบันเทิงได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยว นวนิยายเรื่องสั้น เรื่องแปลการ์ตูน บทประพันธ์ แม้จะเป็นการอ่านเพื่อความบันเทิง ผู้อ่านจะได้รับความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องด้วยการอ่านประเภทนี้ มีข้อควรระวังว่าปัจจุบันหนังสือบางชนิดมีเนื้อหาสาระและรูปภาพที่ขัดต่อวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของไทย ผู้อ่านจึงควรพิจารณาเลือกให้ดี

3. การอ่านเพื่อทราบข่าวสารความคิด การอ่านเพื่อทราบข่าวสารความคิด ได้แก่ การอ่านประเภทบทความ บทวิจารณ์ข่าวรายงานการประชุม ข้อควรระวังในการอ่านประเภทนี้คือ ผู้อ่านมักเลือกอ่านที่สอดคล้องกับความคิดและความชอบของตน เพราะจะทำให้มุมมองที่กว้างขึ้นช่วยให้เรามีเหตุผลอื่นๆ มาประกอบการวิจารณ์วิเคราะห์หลายมุมมองมากขึ้น

4. การอ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะแต่ละครั้ง ได้แก่ การอ่านที่ไม่ได้เจาะจง แต่เป็นการอ่านเป็นครั้งคราวในเรื่องที่ตนสนใจหรืออยากรู้ เช่น การอ่านประกาศต่าง การอ่านโฆษณาแผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ ullaqya การอ่านสมุด โทรศัพท์หน้าเหลือง การอ่านข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา การอ่านประเภทนี้มักใช้เวลาไม่นานและไม่กระทำทุกวัน ส่วนใหญ่เป็นการอ่านที่ให้ความรู้ บางครั้งก็อ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์การอ่านหนังสือใดๆ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 (2550 : 5) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการอ่าน เป็น 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. อ่านเพื่อค้น ได้แก่ การอ่านวัสดุสิ่งพิมพ์ต่างๆเพียงเพื่อหาเอกสารหรือหนังสือจำเพาะเรื่องบทความต่างๆ เช่น หนังสือบรรณานุกรม วรรณคดี สารสังเขป ฯลฯ เพื่อหาบทเฉพาะที่ต้องการ

2. อ่านเพื่อเอาเค้า ได้แก่ การอ่านแต่เพียงคร่าวๆ ในเวลาจำกัด เพื่อทราบว่เนื้อหาของนั้นเหมาะสมกับความต้องการหรือไม่ ควรแก่การอ่านต่ออย่างละเอียดถี่ถ้วนหรือไม่ ลักษณะการอ่านชนิดนี้จะเลือกเฉพาะในส่วนต่างๆ ของหนังสือ เช่น หน้าคำนำ หน้าสารบัญ วรรณคดีบรรณานุกรม ตอนขึ้นต้นและสรุปท้ายในแต่ละบท

3. อ่านเพื่อคิด ได้แก่ การอ่านอย่างถี่ถ้วนพิจารณาวิเคราะห์ใคร่ตรงตามเนื้อหาของเรื่อง เพื่อวิเคราะห์เพื่อบันทึกกับผลประโยชน์จากข้อความในหนังสือและวัสดุการอ่านนานาชนิดที่ได้รวบรวมคัดเลือกไว้

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการอ่าน มีจุดมุ่งหมายสำคัญ ได้แก่ เพื่อป้องกันการลืมนหนังสือเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เพิ่งอ่านหนังสือออก เพื่อกระตุ้นให้สนใจการอ่านมากขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน และเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการอ่าน

แนวความคิดทฤษฎีของการส่งเสริมการอ่าน ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

นัยนา อรรถนาทร (2544 : 73) กล่าวว่า นักวิชาการด้านการอ่านได้คิดทฤษฎีกระบวนการอ่านไว้เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกฝนการอ่าน หากผู้อ่านสามารถปฏิบัติตามทฤษฎีกระบวนการอ่านเหล่านี้ได้ ก็จะทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพดี กระบวนการอ่านที่นิยมกันมาใหู้จัก 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีของวิลเลียม เอส เกรย์ (William S.Gray) ซึ่งจัดกระบวนการอ่านออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1.1 ขั้นการรู้จักคำ คำคำศัพท์ได้ถ่ายทอดเสียงและความหมายของคำในเรื่องนั้นๆได้

1.2 ขั้นเข้าใจความหมายของคำ วลีและประโยค โดยใช้ประสบการณ์เดิมมาช่วย

ตีความหมายและพิจารณาจุดประสงค์ของผู้เขียน ตลอดจนความคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารแก่ผู้อ่าน

1.3 ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่อ่านโดยมีสติปัญญาและความรู้สึกที่สามารถประเมินได้ว่าผู้เขียนหมายถึงอะไร

1.4 ขั้นบูรณาการ เป็นขั้นที่ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิดและความหมาย ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์

2. ทฤษฎี SQ3R แบ่งเป็น 5 ขั้น คือ

2.1 ขั้นสำรวจ (Survey) หมายถึงการสำรวจผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ จำนวนหน้า จุดมุ่งหมายและแนวคิดของหนังสือเล่มนั้นๆ

2.2 ขั้นตั้งคำถาม (Question) คือตั้งคำถามว่าต้องการรู้อะไรจากหนังสือเล่มนั้น

2.3 ขั้นอ่าน (Read) คืออ่านเพื่ออะไรจะได้คำตอบที่ได้ตั้งคำถามไว้แล้วในขั้นที่ 2 โดยพยายามมุ่งหารายละเอียด เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจนในคำถามให้มากที่สุด

2.4 ขั้นจดจำ (Recite) เมื่อได้รับคำตอบจากการอ่านแล้วก็ต้องจดจำ และจดบันทึกเอาไว้ เพื่อเตือนความจำ หรือเพื่อตรวจสอบว่าได้ความคิดอะไรใหม่ๆ จากการอ่านนั้นๆ

2.5 ขั้นทบทวน (Review) เป็นขั้นการอ่าน เพื่อทบทวนว่าความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านนั้นถูกต้องเพียงใด รวมทั้งการพยายามนำความรู้ความคิดที่ได้ออกมาใช้

กรมวิชาการ (2545 : 78) ได้กล่าวถึงทฤษฎีและหลักเกณฑ์บางอย่าง ซึ่งจะช่วยให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เป็นกิจกรรมที่จูงใจ สร้างความประทับใจให้แก่นักเรียนให้เกิดความกระตือรือร้น เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ เช่น ระบบประสาท ระบบสมองสัมผัส ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจเกิดขึ้นได้อย่างไร แนวคิดที่ว่า การเรียนต้องประกอบด้วย สุ จี ปุ ติ คิด ถาม เขียน ให้ได้ยินได้ฟัง (รวมทั้งให้อ่าน) ให้รู้จักคิดและจำ รู้จักถามและรู้จักจดบันทึกและเขียนชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้หู (รวมทั้งตา) สมองและมือ กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องง่ายแก่การดู การฟัง คว้าให้เกิดความคิด สร้างความประทับใจให้จำ ก่อให้เกิดความสงสัยใคร่รู้อยากถามอยากรู้ต่อไปสิ่งที่ได้ยินได้เห็นนั้นน่าสนใจต้องจดจำแล้วนำไปเขียนเป็นเรื่องรวมได้ เป็นต้น

2. ทฤษฎีที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม คนเราต้องการอยู่ในหมู่เหล่า ความใหม่ๆ จะเกิดขึ้นอยู่เป็นหมู่เหล่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองคนคือ ผู้จัดกิจกรรมและเป้าหมายบุคคล คนแรกต้องมีการพัฒนาตนเองของแต่ละคน การเน้นประโยชน์ที่แต่ละคนจะได้รับจากกิจกรรม มีส่วนทำให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จ

3. ทฤษฎีที่ว่ามนุษย์มีการเคลื่อนไหว มีวิวัฒนาการ ไปสู่สิ่งใหม่ๆ แปรลกกว่าให้ผลดีกว่า การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งต้องคำนึงว่ามีอะไรใหม่และแปลกกว่าคนทั่วไป หรือคนในชุมชนนั้น สถานศึกษานั้นเคยเห็นเคยได้ยินแล้วหรือไม่ การดัดแปลงแต่งเติมเปลี่ยนรูปแบบทำให้สิ่งที่คุ้นเคยแล้วมองดูแปลกและใหม่ได้เหมือนกัน

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียภาพ การจัดกิจกรรมเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยความรู้และความงาม (ทั้งในด้านภาพ เสียง และความคิด) ช่วยทำให้น่าดู น่าฟัง เป็นที่ ประทับใจดึงดูดให้ชมให้ฟังและจดจำไว้ได้นาน ก่อให้เกิดจินตนาการและจรรโลงใจที่จะอ่าน

จากทฤษฎีข้างต้นซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ มีนุษย์ต้องการการเรียนรู้โดยการค้นคว้ามนุษย์สามารถใช้ภาษาคำพูดในการสื่อสารและสามารถสร้างสัญลักษณ์ทางภาษาในการสื่อสาร เพื่อค้นคว้าหาความจากการถ่ายทอดของบุคคลอื่น ทั้งนี้ก่อนที่จะจดจำสัญลักษณ์ได้อย่างแม่นยำและรวดเร็วต้องมีการฝึกฝนอย่างบ่อยๆ

รูปแบบและกระบวนการส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่านนั้นสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับกลุ่มคนที่เราต้องการจะส่งเสริมการอ่าน ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงแต่การส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กวัยรุ่นซึ่ง (สุชุม เพลย์ทรัพย์. 2549 : 202-205) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการอ่านแก่เด็กและวัยรุ่นที่อยู่ในวัยเรียน ดังนี้

1. อ่านหนังสือให้เด็กฟัง โดยเลือกอ่านหนังสือที่ทำให้เด็กๆ เกิดความสนใจในการอ่านหนังสือ
2. จงเป็นนักอ่าน ถ้าลูกๆ ได้เห็นพ่อแม่อ่านหนังสือเป็นประจำ ลูกๆ ก็จะทำตามอย่างด้วย
3. ไปเยี่ยมชมห้องสมุด เพราะเด็กๆ จะได้พบหนังสือที่น่าสนใจและเหมาะสมจากห้องสมุด
4. จัดหาหนังสือที่เด็กๆ ชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับวัยรุ่นนั้นจะกระตุ้นความสนใจในการอ่านได้โดยหาหนังสือที่เขาต้องการและให้ความสนใจที่จะอ่าน เรื่องราวที่วัยรุ่นสนใจ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับความรัก มิตรภาพ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวงานอาชีพ งานพิเศษ ดนตรี และรถยนต์ เป็นต้น

5. ให้การอ่านเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ไม่ควรบังคับให้เด็กอ่านหนังสือเป็นระยะเวลาานานๆ

6. อ่านหนังสือพร้อมๆ กันระหว่างสมาชิกในครอบครัว
7. สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมการอ่านในช่วงปิดภาคเรียน

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2540 : 17) ได้เสนอวิธีการส่งเสริมการอ่าน พอสรุปได้ดังนี้

1. ให้เด็กอ่านหนังสือพร้อมกับมีกิจกรรม
2. ให้อ่านหนังสืออ่านเล่นที่เด็กชอบ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเนื้อเรื่องมาก
3. ผู้ใหญ่ต้องติดตามชี้แจงในสิ่งที่ถูกผิดเสมอ
4. ให้เด็กเลือกอ่านได้อย่างเสรี

สันทัต อินทริกานนท์ และคณะ (2542 : 39-40) ได้แนะนำวิธีการง่ายๆ ในการส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ ดังนี้

1. การเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็กๆ ชอบฟังนิทานกันทุกคน เมื่อฟังนิทานแล้วหากไม่จบ ก็อยากติดตามเรื่อง ครูก็แนะนำให้อ่านต่อเอง

2. เล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ประหลาด ซึ่งถ้าเด็กสนใจจะสามารถไปหาอ่านเพิ่มเติมได้

3. แนะนำหนังสือแก่เด็ก ทั้งนี้โดยครูนำเอาหนังสือมาอภิปรายกันในชั้น พูดถึงสิ่งที่น่าสนใจ สิ่งที่ควรรู้อื่นๆ เช่นนี้ จะทำให้เด็กรู้สึกอยากอ่านหนังสือเล่มอื่นๆ เพิ่มขึ้น

4. ให้เด็กดูหนังสือภาพ เด็กทุกคนชอบดูภาพ ฉะนั้นการให้เด็กดูภาพจากหนังสือจะช่วยให้เด็กมีความสนใจในหนังสือมากขึ้น มีความต้องการที่จะอ่านยิ่งขึ้น

5. ให้เด็กฟังวิทยุ ชมรายการจากโทรทัศน์ หรือดูภาพยนตร์ในรายการบางรายการที่มีเรื่องราวพาเด็กถึงเรื่องในหนังสือ เมื่อเด็กได้ฟังหรือได้ชมรายการนั้นๆ แล้วอยากทราบรายละเอียดก็จะหาหนังสือมาอ่านด้วยตนเอง

อุทัยวรรณ ชิดสูงเนิน (2543 : 22-23) ได้สรุปการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

1. การเล่านิทาน เป็นกิจกรรมโดยครูจะเลือกหนังสือที่ดีและเหมาะสมกับเด็ก แนะนำว่าหนังสือเล่มนั้นๆ คืออย่างไร สนุกตรงไหน และเลือกอ่านข้อความบางตอนที่น่าสนใจให้เด็กฟังด้วย

2. การแนะนำหนังสือ กระทำโดยครูจะเลือกหนังสือที่ดีและเหมาะสมกับเด็ก แนะนำว่าหนังสือเล่มนั้นๆ คืออย่างไร สนุกตรงไหน และเลือกอ่านข้อความบางตอนที่น่าสนใจให้เด็กฟังด้วย

3. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นกิจกรรมที่ครูนำหนังสือที่เห็นว่าดีและเหมาะสมกับเด็กมาอ่านให้เด็กฟัง การอ่านไม่จำเป็นต้องอ่านวันเดียวจบเล่ม อาจอ่านวันละตอนก็ได้ข้อสำคัญคือ เรื่องที่อ่านต้องสนุก เด็กจึงจะสนใจฟัง

4. การเล่าเรื่องในหนังสือ เหมาะสำหรับเด็กโต เป็นการเล่าเรื่อง โครงเรื่องย่อๆ เพื่อจูงใจให้เด็กเห็นว่าหนังสือเล่มนั้นๆ น่าอ่าน

5. การเล่นทายปัญหา การทายปัญหาควรเป็นปัญหาที่สามารถอ่านค้นคว้าได้จากหนังสือ เช่น ทายชื่อตัวละคร ทายชื่อเมือง ทายคำพูดตัวละคร เป็นต้น การทายปัญหาจะทำให้เด็กตื่นตัวและอ่านหนังสือ กิจกรรมนี้ควรมีรางวัลให้คนเก่งด้วย

6. การให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือ กระทำโดยให้เด็ก ไปอ่านหนังสือมาคนละเล่มแล้วผลัดกันออกมาเล่าเรื่อง

7. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ โดยครูหาหนังสือที่คิดว่าเหมาะสม หรือเป็นประโยชน์กับเด็ก นำมาจัดเป็นมุมหนังสือขึ้นภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนี้ทางห้องสมุด โรงเรียนอาจนำไปจัดด้วยโดยการตกแต่งห้องสมุดให้น่าเข้าไปอ่านหนังสือ

8. การจัดนิทรรศการหนังสือเด็ก เป็นกิจกรรมของโรงเรียน โดยการติดต่อกับสำนักพิมพ์ หรือห้างร้านต่างๆ ให้มาร่วมจัดนิทรรศการหนังสือเด็กในโรงเรียน หรือโรงเรียนอาจยืมหนังสือมาแสดงหรือจัดแสดงหนังสือเป็นครั้งคราวในห้องสมุด เพื่อเป็นการแนะนำให้เด็กได้เข้ามาอ่านหนังสือก็ได้

9. การอภิปรายเรื่องในหนังสือ เป็นการสนทนาให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือ เพื่อให้เด็กได้เห็นข้อดีและข้อเสียของหนังสือ

10. การพาเด็กไปชมนิทรรศการและการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ

11. การจัดปาฐกถา ใ้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ

12. การจัดแสดงจากเรื่องในหนังสือ เป็นการแสดงละคร ในชั้นเรียน โดยเลือกเรื่องจากหนังสือ หรืออาจจะเป็นเรื่องบางตอนในแบบเรียนในชั้นเรียน จะทำให้เด็กสนุกสนานและสนใจหนังสือเพิ่มขึ้น

13. การจัดชมรมเกี่ยวกับการอ่านในห้องสมุด โดยห้องสมุดโรงเรียนอาจจะกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือ โดยการจัดชมรมนักอ่าน ประกาศสถิติผู้ยืมหนังสือมากที่สุดในรอบหนึ่งเดือน หรือในแต่ละภาคเรียน จะทำให้เด็กตื่นตัวในการอ่านหนังสือ

แม่น้ำสาข ชวลิต (2549 : 223-224) ได้กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งมีหลายแบบ ในที่นี้จะรวมกลุ่มตามลักษณะกิจกรรมดึงดูดความสนใจโดยทางประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันไว้ 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ชวนฟัง ใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การใ้ว่าที่ ที่เกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรี และการร้องเพลงจากบทละครร้อง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในอรรถรสด้วยคำนั้น นอกจากฟังเพราะแล้วยังทำให้มองเห็นภาพ ได้กลิ่น ทำให้รู้สึกอโรย ได้รู้สึกสัมผัสความร้อนหนาว ให้รู้สึกดีใจ เสียใจ เกลียดชัง รัก แหม่มชื่น สงบ ฯลฯ ในการจัดกิจกรรม ซึ่งเน้นให้รู้จักเพลิดเพลินในอรรถรส ไม่ควรใช้อุปกรณ์ที่เบี่ยงเบนความสนใจไปทางอื่น เช่น ภาพ การใช้ท่าทาง ฯลฯ ยกเว้นแต่เมื่อจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่กำลังพูดถึงเท่านั้น

2. กิจกรรมที่เร้าจักขุประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ชวนให้ดู ฟังพินิจ และอ่านความหมายของสิ่งที่เห็น กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่างๆ อาทิ ภาพถ่ายภาพที่ตัดเก็บรวบรวมจากวารสารหรือปฏิบัติ เป็นเรื่อง เป็นชุด ภาพเขียน ภาพประกอบหนังสือนิทรรศการ หนังสือ สิ่งของต่างๆ ในการแสดงภาพ หนังสือ และสิ่งของ จะมีคำบรรยายอธิบายสิ่งที่แสดง สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงประวัติ (ตามความจำเป็น) มุ่งให้ผู้ชมใช้สมาธิในการชม เช่นเดียวกับ

เสียง ภาพสิ่งที่แสดง ตลอดจนคำเขียนอธิบายภาพ นอกจากเร้าจักขุสัมผัสแล้ว ยังมีส่วนทำให้ได้ยินเสียง ได้สัมผัส ได้เกิดความรู้สึกต่างๆ ด้วย

3. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตและจักขุประสาทในขณะเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรมซึ่งชวนให้ฟังและดูไปพร้อมๆ กัน ประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน อาทิ เล่านิทาน โดยให้ดูภาพประกอบซึ่งจัดเตรียมไว้โดยเฉพาะ เล่านิทานและให้ดูภาพประกอบในหนังสือ เล่านิทานโดยใช้โสตทัศนวัสดุประกอบฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย ฉายภาพยนตร์ ฉายแถบบันทึกเสียง และภาพสาริตเทคนิควิธีการบางอย่างจากหนังสือที่นำมาจัดนิทรรศการ การจัดสัปดาห์ห้องสมุด

4. กิจกรรมซึ่งให้ผู้เรียนเป้าหมายได้ร่วมด้วย กิจกรรมทำนองนี้จะช่วยให้ผู้เป็นเป้าหมายเกิดความสุขและภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ตัวอย่าง เมื่อเล่านิทานแล้วก็ให้ผู้ฟังวาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละครในนิทาน ให้แข่งขันกันเล่าเรื่องที่ฟังไปแล้ว ให้แข่งขันเรียบเรียงเรื่องที่ฟัง หรือให้เขียนนิทานขึ้นใหม่ตามแก่นของนิทานที่ได้ฟังไปแล้ว ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร หรือเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน ให้ร่วมในวงสนทนา หรือได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ

สุมณฑา พรหมบุญ (2549 : 4) ได้เสนอแนะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู และพ่อแม่ จะต้องช่วยกันสำรวจสิ่งต่างๆ 6 ประการ ดังนี้

1. พยายามค้นหาประเภทหนังสือที่ลูกใจเด็ก เด็กแต่ละคนจะถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการบังคับให้เด็กอ่านหนังสือที่เขาไม่ชอบ หรือไม่สนใจ เป็นการปลูกฝังความเกลียดชัง จึงไม่ควรทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มแรกเช่นนี้

2. พ่อแม่ หรือครู ควรให้เวลาแก่การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เพราะอาจจะเป็นแรงจูงใจให้เด็กรักการอ่านได้ การอ่านให้เด็กฟังก่อนนอนจะช่วยฝึกนิสัยรักการอ่านให้เด็กเป็นอย่างดี วิธีอ่านที่มีชีวิตชีวา และสื่อความหมายให้เหมาะแก่วัย จะเป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจของเด็ก ให้เด็กอยากอ่านเองในเวลาต่อไป

3. ควรมีกิจกรรมให้เด็กอ่านหนังสือที่เด็กเป็นผู้เลือกเอง ทั้งเป็นกิจกรรมการร่วมกันหรือต่างคนต่างอ่านเงียบๆ และใช้เวลาไม่ยาวนานนัก ในระหว่างเรียนหรือก่อนเลิกเรียนเพื่อฝึกนิสัยรักการอ่าน โดยไม่จำเป็นต้องมีการวัดผลในเรื่องที่เด็กอ่าน

4. ควรมีกิจกรรมการอ่านหนังสือภายในครอบครัว เด็กจะรักการอ่านเมื่อเด็กได้เห็นตัวอย่าง สมาชิกในครอบครัวชอบอ่านหนังสือ จำนวนหนังสือในบ้านไม่ใช่สิ่งสำคัญในการฝึกนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เพียงแค่หนังสือพิมพ์รายวันก็ฝึกนิสัยรักการอ่านได้

5. ห้องสมุดโรงเรียนควรมีมุมที่แยกสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ และมีหนังสือที่เลือกสรรอย่างดี มีความหลากหลายและเขียนขึ้นสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ

6. อาจมีเด็กส่วนน้อยจำนวนหนึ่ง มีความบกพร่องทางการอ่าน โดยอาจมีสาเหตุมาจากทางด้านจิตใจ หรือร่างกาย เด็กกลุ่มนี้จะได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว โดยขอให้ครูและผู้ปกครองอย่าเพิ่งรีบด่วนลงความเห็นว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในด้านอื่น

คารกา ดันครองจันทร์ (2545 : 8-10) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสร้างนิสัยรักการอ่านในห้องสมุดไว้ดังนี้

1. เพลงพาเพลิน จัดบอร์ดเพลงฮิต มีภาพนักร้องที่เด็กๆ ชื่นชอบ มีหนังสือเพลงที่ทันสมัย ทั้งแนวลูกทุ่ง ลูกกรุง สตริง เพลงประกอบการ์ตูนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และเพลงจริยศึกษา

2. ประสาทคำถาม ให้นักเรียนอ่านหนังสือแล้วดึงเนื้อหาหรือถามตอบจากหนังสือมาเขียนลงในกระดาษที่มีขนาดเท่ารูปถ่าย พร้อมทั้งวาดภาพระบายสี แล้วนำผลงานทั้งหมดใส่ในซองอัลบั้ม ตั้งชื่อเรื่อง ทำปกให้สวยงามผลงานของนักเรียนไปจัดวางไว้ที่มุมปราสาทคำถาม

3. สาระน่ารู้ ทำแฟ้มภาพการ์ตูนมีหน้าปกที่สวยงาม สดใส ด้านในเป็นพยัญชนะ สระ ตัวสะกด วรรณยุกต์เพื่อให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินในการประสมสระ

4. รักภาพรักภาษา วาดภาพการ์ตูนประกอบคำ ระบายสี หรือตัดภาพการ์ตูนมาปะติดประกอบคำ แล้วนำมาใส่ไว้ในถุงพลาสติก รวบรวมใส่กล่องหรือกระเช้าที่ตกแต่งให้สวยงาม สะดุดตา นักเรียนสามารถเรียนรู้คำโดยมีรูปภาพเป็นสื่อและสามารถนำไปเล่นเกมได้อีกด้วย (ควรมีจำนวนภาพประกอบคำประมาณ 400 - 500 ภาพ)

5. เรียนรู้ด้วยภาพ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนไปซื้อภาพชุดการศึกษาตามที่กลุ่มตกลงนำมาตัดและปะติดในสมุดวาดภาพเล่มใหญ่ เขียนชื่อเรื่องและช่วยกันวาดภาพประกอบระบายสีให้สวยงาม แล้วนำผลงานของนักเรียนมาจัดวางบนชั้นให้น่าสนใจ

6. เก็บตกจากหนังสือพิมพ์ ตัดบทความจากหนังสือพิมพ์มาเย็บเข้าเล่มเป็นเล่มเล็กๆ ตัดสินด้วยเทปผ้าพลาสติก จัดไว้ในมุมที่ตกแต่งไว้สวยงาม สะดุดตา

7. ศัพท์านุกรมแปลงร่าง นำคำศัพท์พร้อมทั้งความหมายจากหนังสือศัพท์านุกรมเขียนลงในกระดาษแข็งที่ตัดเป็นรูปสัตว์ต่างๆ ผนึกใส่ถุงพลาสติก รวบรวมใส่กระเช้าที่ผูกโบว์สวยงาม

8. ขวดยุทธจักรย์ แจกกระดาษสีให้นักเรียนเขียน ความรู้ที่ได้อ่านจากหนังสือ นำกระดาษมา้วนใส่ในขวดนมเปรี้ยวเล็กๆ โดยตัดกระดาษให้สูงกว่าปากขวดเล็กน้อย

9. ไม้พายวิเศษ เขียนประโยคสัญลักษณ์ลงบนไม้พายอันเล็กๆ ส่วนอีกด้านเขียนเฉลย สวมถุงพลาสติกมัดด้วยยางให้เหลือด้ามไม้พายไว้สำหรับถือ ผูกโบว์หลากสีทับเส้นยางเพื่อความสวยงาม

10. ธงแห่งชัยชนะ แจกกระดาษสีที่ตัดเป็นผืนธงเล็กๆ ให้นักเรียนเขียนความรู้ที่อ่านจากหนังสือลงในกระดาษ แล้วนำผืนธงหลากสีมาทากาวติดกับด้ามไม้พาย รวบรวมปักไว้ในถังทราย

11. กนิธคคิดสนุก เขียนแนวความคิดนิทานและแบบฝึก 4 - 5 ข้อ ลงในกระดาษวาดภาพการ์ตูน ระบายสีประกอบ ผูกใส่ถุงพลาสติก วางไว้ให้นักเรียนฝึกคิดเลข

12. ย่อแล้วจะ ให้นักเรียนอ่านนิทานคนละ 1 เล่ม แล้วย่อให้เหลือ 7 - 10 บรรทัด โดยให้ได้ใจความครบถ้วน พร้อมทั้งข้อคิดที่ได้คัดลงในกระดาษวาดเขียนเล่มเล็ก โดยวาดภาพประกอบนิทาน 1 ภาพ ระบายสีให้สวยงาม ด้านหลังให้นักเรียนตั้งคำถามจากนิทานด้านหน้า 3-5 ข้อ วาดภาพประกอบคำถามให้สวยงาม ผูกใส่ถุงพลาสติกวางไว้ให้แลกเปลี่ยนกันอ่าน

13. ร้อยแก้วร้อยกรงของหนู ให้นักเรียนเขียนร้อยแก้วร้อยกรงประกอบภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระดับชั้น เช่น นักเรียนชั้น ป.4 ให้แต่งนิทานส่งเสริมคุณธรรมคนละ 1 เรื่อง มีความยาวประมาณ 7 - 10 บรรทัด โดยไม่ให้เค้าโครงเรื่องซ้ำกับหนังสือที่ขาย แล้วคัดลงในกระดาษวาดเขียนเล่มเล็ก วาดภาพประกอบนิทานให้อัปในแผ่นเดียว ผูกใส่ถุงพลาสติกวางไว้ให้แลกเปลี่ยนกันอ่าน

14. พี่เขียนน้องอ่านเบิกบานใจ ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่งนิทานเป็นเล่ม มีความยาวเนื้อเรื่อง 6 หน้า ทุกหน้ามีภาพประกอบ มีปกนอก มีปกใน มีคำนำ และทุกเรื่องต้องมีข้อคิดหรือคติเตือนใจ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือนิทานส่งเสริมคุณธรรม นิทานส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และนิทานพื้นบ้าน

15. โทรฟรี นำโทรศัพท์ที่ชำรุดแล้วมาวางคู่กับสมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์ จัดตกแต่ง โต๊ะ โทรศัพท์ด้วยแจกันดอกไม้ วาดภาพการ์ตูนและเขียนป้ายว่าที่นี้โทรฟรี การค้นหาชื่อผู้ใช้โทรศัพท์ของนักเรียนจะเป็นพื้นฐานในการใช้พจนานุกรมต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านนั้น ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณให้เพียงพอ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูไปอบรมสัมมนา ศึกษางานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อประโยชน์อันสูงสุดแก่เด็กส่งผลให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

การส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน

ในการส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา นั้น เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อให้โรงเรียนนำไปใช้แนวทางในการส่งเสริมกิจกรรมในด้านการอ่าน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 26) ได้กำหนดขอบข่ายการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้
2. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
3. ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา
4. ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี
5. ด้านการประเมินผลและติดตาม

ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามมาตรฐานการอ่านผู้บริหารและครูสอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยน พฤติกรรมจากผู้ออกความรู้แก่ผู้เรียน เป็นผู้สนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 105-106)

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดลองแบบ โครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจแบบร่วมมือ เป็นต้น
2. คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ด้านเนื้อหา ความสนใจ และวัยของผู้เรียนความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชน
3. จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้ในการเรียนรู้แบบอื่น และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ เช่นความรู้ ความสามารถ ด้านเนื้อหา ความสนใจ และวัยของผู้เรียนความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชน

3.1 การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติ เหมือนกับการทำงาน ในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักใช้วิธีการ วางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ลักษณะของโครงการ เป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบ สมมติฐาน โดยอาศัย การศึกษา วิเคราะห์ใช้ทักษะกระบวนการ

3.2 การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่ม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงานความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการที่หลากหลายวิธีการหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม โดยใช้ทฤษฎีหมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำพูดและวิธีการต่างๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิดลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำโครงการ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรม ในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคตเพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

3.4 ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียนและในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การได้วาที การตัดลายมือ การเขียนเรียงความ การกระทำโครงการจาก การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติ ของภาษา และวัฒนธรรมไทยเกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารทุกกิจกรรม

3.5 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดี และวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่าน พิจารณา วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผลมีการนำเสนอ ความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรัก การอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม การพัฒนาผู้เรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวิถีชีวิต และศิลปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น

การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดงเป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษา วิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่านนั้นถือเป็นส่วนสำคัญในการที่จะสร้างให้เด็กนั้นมีนิสัยที่รักการอ่าน เพราะถ้าขาดการส่งเสริมจากพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือ จากทาง โรงเรียนก็จะไม่สามารถทำให้เด็กเป็นคนที่รักการอ่านได้ เพราะขาดแรงเสริม และการส่งเสริมนิสัยการอ่านนั้นควรเป็นไปตามช่วงวัยของเด็กแต่ละช่วงว่าควรมีการส่งเสริมอย่างไรเพื่อมิให้กลายเป็นการบังคับมากเกินไป

ซูตี อินมัน (2543 : 59) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กว่าควรเริ่มต้นด้วยการจัดมุมหนังสือหรือห้องสมุดไว้ที่บ้านเพราะจากการที่มีหนังสือและได้หยิบอ่านบ่อยๆ จะเป็นตัวอย่างให้เด็กได้กระทำตามพ่อ แม่ หัดให้ลูกได้รู้จักหนังสือให้ดูภาพภายในหนังสือเล่าเรื่องให้ฟัง ซึ่งที่น่าสนใจเมื่อเด็กอ่านได้ การที่จะนำให้เด็กอ่านหนังสือทำได้โดยการให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง หรือพูดถึงหนังสือบ่อยๆ แนะนำหนังสือดีๆ ที่มีอยู่ที่บ้านหรือซื้อมาให้ใหม่ให้กับเด็ก หรืออาจจะเล่านิทานให้เด็กบ่อยๆ ส่วนแต่เป็นการส่งเสริมนิสัยการอ่าน

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2546 : 9) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการอ่าน ดังนี้ การส่งเสริมการอ่าน หมายถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะชักจูงใจให้คนเกิดความอยากรู้อยากอ่านจนเกิดเป็น “นิสัยรักการอ่าน” และนิสัยรักการอ่านดังกล่าวจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวาง อันจะส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตของบุคคลนั้นๆ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ อาจจะประกอบไปด้วย การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ การจัดนิทรรศการ การแสดง การเล่นเกม การวาดภาพหรือระบายสี โดยกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ เพศวัย อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาของแต่ละคนนิสัยรักการอ่านนั้นมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จำเป็นต้องอาศัยการปลูกฝัง การกระตุ้นและการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และการปลูกฝังการอ่าน การส่งเสริมการอ่านนั้นจำเป็นที่จะต้องทำตั้งแต่อายุน้อยๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่โดยตรง หากพ่อแม่และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ไม่มีนิสัยที่รักการอ่าน การที่จะให้เด็กกลายเป็นคนที่รักการอ่านนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก และหากขาดการใช้กิจกรรมในการส่งเสริมที่เหมาะสมนั้นก็ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะทำให้นักเกิดนิสัยรักการอ่าน

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2547 : 97) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการมีนิสัยรักการอ่านว่าวิธีที่จะเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือนั้น ควรจะชักจูงและแนะนำให้อ่านด้วยวิธีที่เหมาะสม

ขั้นแรก ควรให้เด็กได้อ่านหนังสือที่ง่าย สั้น และตรงกับความสนใจของเด็ก เมื่อเด็กมีทัศนคติที่ต่อการอ่านแล้วเด็กก็จะค่อยๆ แสวงหาหนังสือชนิดอื่นๆ มาอ่านเอง แต่หนังสือนั้นต้องไม่ใช่

1. ให้เด็กอ่านหนังสือพร้อมกับมีกิจกรรม
2. ให้อ่านหนังสืออ่านเล่น โดยอย่าบังคับถึงเนื้อเรื่อง
3. อย่าปล่อยให้เด็กอ่านเฉยๆ ผู้ใหญ่ต้องชี้แจงในสิ่งที่ผิดหรือถูกเสมอในการอ่านของเด็ก
4. ให้เด็กเลือกอ่านได้โดยเสรี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาว่าเด็กแต่ละเพศแต่ละวัย

ย่อมมีความชอบไม่เหมือนกัน

กรมวิชาการ (2544 : 2) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ว่าเป็นการกระทำต่างๆ ที่โรงเรียน หรือผู้ปกครองจัดขึ้น โดยมีจุดหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญในการอ่าน และพยายามพัฒนาการอ่านของตนจนมีนิสัยรักการอ่าน

แม้นมาศ ชวลิต (2549 : 86-88) ให้ได้กล่าวว่ากิจกรรมที่จะส่งเสริมการอ่านมีหลายแบบ ในที่นี้จะรวมกลุ่มตามลักษณะกิจกรรมคือความสนใจโดยทางประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

1. กิจกรรมซึ่งเราใช้ประสาทหู ฟัง ใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือ ด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรีและร้องเพลงจากบทละครร้อง ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในอรรถรส ถ้อยคำนั้นนอกจากฟังเพราะแล้วยังทำให้มองเห็นภาพ ได้กลิ่น ทำให้รู้สึกอโรย ได้รู้สึกสัมผัสความร้อนหนาว ให้รู้สึกจิตใจเสียใจเกลียดชัง รักแค้นชิงชัง สงบ ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมซึ่งเน้นให้รู้สึกเพลิดเพลินในอรรถรสไม่ควรใช้อุปกรณ์ที่เบียดเบียนความสนใจไปทางอื่น เช่น ภาพการ์ตูน ใช้ท่าทาง ฯลฯ ยกเว้นแต่เมื่อจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่กำลังพูดถึงเท่านั้น

2. กิจกรรมซึ่งเราใช้ประสาทตา หู ฟัง และอ่านความหมายของสิ่งที่เห็น กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่างๆ อธิ ภาพถ่าย ภาพที่ตัดเก็บรวบรวมจากวารสารหรือปฏิทินเป็นเรื่อง เป็นชุด ภาพเขียน ภาพประกอบหนังสือ นิทรรศการหนังสือสิ่งของต่างๆ ในการแสดง หนังสือ และสิ่งของจะมีคำบรรยาย อธิบายสิ่งที่แสดง สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงประวัติ (ตามความจำเป็น) มุ่งให้ผู้ชมใช้สมาธิในการชมเช่นเดียวกับเสียงภาพสิ่งที่แสดงตลอดจนคำเขียนอธิบายภาพ นอกจากเราจัดกิจกรรมแล้ว ยังมีส่วนทำให้ได้ยินเสียงได้สัมผัส

3. กิจกรรมซึ่งเราใช้ประสาทและสัมผัสประสาทในขณะเดียวกันได้แก่ กิจกรรมซึ่งชวนให้ฟัง และดูไปพร้อมๆ กัน ประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน อาทิ เล่านิทานโดยให้ดูภาพประกอบซึ่งจัดเตรียมไว้โดยเฉพาะเล่านิทาน และให้ดูภาพประกอบในหนังสือ เล่า นิทานโดยใช้

โสตทัศนวัสดุประกอบฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย ฉายภาพยนตร์ ฉายแถบบันทึกเสียงและภาพ
 สาธิตเทคนิควิธีการบางอย่างจากหนังสือที่นำมาจัดนิทรรศการ การจัดสัปดาห์ห้องสมุด

4. กิจกรรมซึ่งให้เป็นเป้าหมายได้ร่วมด้วยกิจกรรมทำนองนี้จะช่วยให้ผู้เป็นเป้าหมาย เกิด
 ความสนุกและภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ตัวอย่าง เมื่อเล่าเรื่องแล้วก็ให้ผู้ฟังวาด
 ภาพประกอบให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละครในนิทาน ให้แข่งขันกันเล่าเรื่องที่
 ได้ฟังไปแล้ว ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร หรือ
 เหตุการณ์ ตอนใดในตอนหนึ่งในนิทาน ให้ร่วมในวงสนทนา หรือ คว้าที่เกี่ยวกับหนังสือ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 15) ได้ให้ทัศนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้
 ว่าทั้ง บ้าน ทั้งโรงเรียน และชุมชน ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริม
 การอ่านต่างๆ ล้วนแต่เป็นนิสัยรักการอ่านให้เด็กทั้งสิ้น

ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้กำหนด
 ไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่
 ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน
 วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ
 อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพดังนั้น โรงเรียนทุกแห่ง ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินงานให้สอดคล้องกับ
 นโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้
 ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และดำเนินการเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้
 ที่โรงเรียนสามารถจัดและดำเนินการได้มีหลายประเภท ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถของ
 โรงเรียนแต่ละแห่ง เช่น โรงเรียนที่มีบริเวณพื้นที่กว้างขวางอาจจัดแหล่งเรียนรู้ ในลักษณะของ
 สวนพฤกษศาสตร์หรืออุทยานการศึกษา นอกเหนือจากการจัดห้องสมุด โรงเรียน การจัดมุมต่างๆ
 ในบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่อ่านหนังสือ รวมทั้งการนำผู้เรียน ไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล
 นอกโรงเรียน เช่น พิพิธภัณฑ์ วัด ห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ในชุมชน ฯลฯ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ใน
 ท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่
 มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเตอร์เน็ต
 ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยากรบริหาร ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนา
 กิจกรรมการเรียนการสอน สวนธรรมชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวน
 สุขภาพ สวนหนังสือ เป็นต้นแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์
 วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

198366

วท
028.56
กขรชค
2557

25

วัด ครอบคร้ว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชนซึ่งการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรปฏิบัติดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 43-51)

1. การพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้

ห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียนเพราะเป็นแหล่ง จัดเก็บ และให้บริการวัสดุสารนิเทศ ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับครูอาจารย์นักเรียนใน โรงเรียน เป็นแหล่งที่เปิดโอกาสให้ทุกคน ได้มาศึกษาหาความรู้วิชาการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องพัฒนาให้เกิดแก่เยาวชนของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ นอกจากนี้ในมาตรา 24 ยังกำหนดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ดังนั้น การที่จะจัดการศึกษาให้สนองแนวทางดังกล่าวได้จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูอาจารย์และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์สูงสุด

2. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีใน โรงเรียน เช่น บริเวณโรงเรียนสะอาด มีต้นไม้ร่มรื่น มีซุ้มหรือมุมสงบ ห้องเรียนสะอาด มีสีและแสงที่อ่อน โยนุ่มนวล มีรูปภาพตกแต่งผนังอย่างเหมาะสม มีโรงอาหาร และห้องน้ำที่สะอาดถูกสุขอนามัย จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น เกิดความรักและไม่ต้องการให้โรงเรียนหรือห้องเรียนของตนสกปรกเกิดความเคยชินกับความสะอาด ความสวยงาม ความเป็นระเบียบจนซึมซับสิ่งดีๆ ที่ได้รับ ช่วยให้เกิดความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง และสามารถรับความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากบรรยากาศที่ดีในบริเวณ โรงเรียนและห้องเรียนแล้ว บรรยากาศที่ดีในศูนย์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องทำให้เกิดขึ้นใน โรงเรียนตามแนวทางซึ่งศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ได้เสนอแนวทางการจัดบรรยากาศของศูนย์การเรียนรู้ไว้ด้วยหลัก 7 ส ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 43-51)

2.1 สะอาด บริเวณพื้นห้องและครุภัณฑ์รวมทั้งสื่อต่างๆ ต้องได้รับการกวาดเช็ดถูอย่างสม่ำเสมอ สามารถใช้พื้นห้องเป็นที่นั่งอ่านหนังสือ นอนอ่าน หรือทำกิจกรรมต่างๆ ได้ ชั้นหนังสือ ตู้หนังสือ ตู้บัตรรายการ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องรับโทรทัศน์ หนังสือเอกสารต่างๆ ต้องหมั่นปิดฝุ่นทุกวัน และมีการทำความสะอาดใหญ่ในช่วงปิดเทอม รวมทั้งดูแลปิดกวาดหยากไย่ บริเวณเพดานและมุมต่างๆ ในห้อง และเปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเท เพื่อให้มีกลิ่นสะอาดไม่อับชื้น ปราศจากเชื้อโรค

2.2 สงบ ภายในศูนย์การเรียนรู้จำเป็นต้องมีบรรยากาศที่สงบเพียงพอที่จะไม่รบกวน สมาชิกที่เข้าไปศึกษาค้นคว้า ดังนั้น สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้จึงไม่ควรอยู่ใกล้ชุมชนมากเกินไป เพื่อหลีกเลี่ยงเสียงดังรบกวน เช่น เสียงเรือหางยาว หรือแม้แต่เครื่องปรับอากาศภายในศูนย์ หากมีก็ไม่ควรเปิดเครื่องที่มีเสียงดังเกินไป

2.3 สะดวก สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ควรอยู่ในที่สามารถเข้าใช้ได้สะดวกเป็นอาคารอยู่บริเวณศูนย์กลางของโรงเรียน มีทางเดินเข้าถึงสะดวก มีครุภัณฑ์อุปกรณ์ครบถ้วน มีการจัดระบบที่ดี สามารถค้นหาและหยิบใช้สื่อต่างๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

2.4 สบาย ผู้เข้าใช้ศูนย์การเรียนรู้ควรได้รับความสบาย ทั้งความสบายกาย สบายตา และสบายใจ โดยการจัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมแก่ผู้ใช้ อาจมีที่นั่งอ่านเดี่ยวสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าอย่างมีสมาธิ มีชุดโซฟาที่มุมอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสาร เพื่อให้เกิดความสบายกาย มีการจัดวางวัสดุครุภัณฑ์อย่างเป็นระเบียบและตกแต่งสถานที่ให้สวยงามด้วยดอกไม้หรือศิลปะต่างๆ เพื่อให้เกิดความสบายตาผู้ให้บริการควรมีมนุษยสัมพันธ์และให้ความเป็นกันเองเต็มใจช่วยเหลือผู้เข้าใช้บริการ เพื่อให้ผู้เข้าใช้มีความสบายใจ

2.5 สอดคล้อง สื่อต่างๆ ในศูนย์การเรียนรู้ซึ่งได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี เช่น ซีดี – 롬 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิกิทัศน์ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น จะต้องสอดคล้องกับหลักวิชา หลักสูตร หลักธรรม หลักประชาธิปไตย หลักประกันคุณภาพ และหลักการปฏิรูปการศึกษาโดยผู้มีหน้าที่จัดต้องรู้จักการวิเคราะห์ต่างๆ เพื่อจัดหามาไว้ให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 ส่งเสริม ศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีบรรยากาศที่ส่งเสริมการใฝ่รู้ ส่งเสริม ให้รู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่งเสริม ให้มีวินัยรักการอ่าน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาจิตใจให้มีความสุข ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีสื่อที่มีเนื้อหาสาระหลากหลาย ไม่ใช่มีแต่เฉพาะหนังสือทางวิชาการเท่านั้น หนังสืออื่นๆ เช่น นวนิยาย หนังสือธรรมะ หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ฯลฯ ก็เป็นสื่อที่ต้องจัดหาไว้ให้บริการ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการใฝ่รู้และรักการอ่าน

2.7 จัดบรรยากาศทางสังคมแห่งการเรียนรู้ให้กระจายทั่วถึงทั้งโรงเรียน ทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ ให้ทุกคนในโรงเรียนคือ ครูอาจารย์และนักเรียน ผู้บริหาร ภารโรง มีความสนใจใฝ่รู้ และขยายสังคมแห่งการเรียนรู้ไปสู่ชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนใช้ประโยชน์จากสื่อต่างๆ เพื่อการดำรงชีวิตที่ดี เมื่อจัดบรรยากาศของศูนย์การเรียนรู้แล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุด คือครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนเข้าถึงบรรยากาศที่ดีนั้น โดยการบอกกล่าว แนะนำและกระตุ้นด้วยวิธีการต่างๆ ให้เข้าไปใช้ศูนย์การเรียนรู้

3. การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียน

การจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงองค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.1 อาคารสถานที่ควรมีสถานที่เหมาะสม อาจเป็นอาคารเอกเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร หากเป็นส่วนหนึ่งของอาคารควรมีทางเข้าออกโดยเฉพาะ และควรอยู่ชั้นล่างของอาคาร หรือไม่เกินชั้น 2 ของอาคาร โดยอยู่ในจุดศูนย์กลางที่นักเรียนและครูอาจารย์มาใช้ได้สะดวก และห่างไกลจากเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกภายในศูนย์การเรียนรู้ควรจัดเป็นมุมต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

3.2 บริเวณทำงานของผู้รับผิดชอบศูนย์ ฯลฯ หรือครูบรรณารักษ์ รวมทั้งนักเรียนช่วยงานศูนย์ ฯลฯ ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติงานเทคนิค และให้บริการยืมคืนในบริเวณนี้ควรมีโต๊ะทำงาน เคาน์เตอร์ยืม - คืนหนังสือและสื่อ ตู้หรือชั้นเก็บหนังสือใหม่และสื่อต่างๆ ที่ยังไม่พร้อมที่จะนำออกให้บริการ รถเข็น และมีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับปฏิบัติงาน

3.3 บริเวณอ่านหนังสือทั่วไป เป็นที่สำหรับนักเรียนและครูอาจารย์ใช้สำหรับศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือทั่วไปหมวดต่างๆ และเป็นที่ฝึกปฏิบัติการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นในบริเวณนี้จึงมีหนังสือสารคดีทั่วไป เช่น ศาสนา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และหนังสือเรียนมาให้บริการ เป็นต้น ครุภัณฑ์ในบริเวณนี้ เช่น ชั้นวางหนังสือสูง ชั้นวางหนังสือเตี้ย โต๊ะเก้าอี้อ่านหนังสือ และตู้บรรณารักษ์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นหาข้อมูลของหนังสือและสื่ออื่นๆ

3.4 มุมอ้างอิง มุมนี้สำหรับให้นักเรียน และครูอาจารย์ศึกษาค้นคว้าหนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรม สารานุกรม เพื่อประกอบการเรียนการสอน ดังนั้น ในมุมนี้จึงควรมีหนังสืออ้างอิง ประเภทต่างๆ วารสารเย็บเล่ม จุลสารและกฤตภาค ไว้สำหรับให้บริการ ครุภัณฑ์ในมุมนี้ควรประกอบด้วย ชั้นวางหนังสือสูง ชั้นวางหนังสือเตี้ย ตู้เหล็ก 3-4 ลั่นชัก หรือที่สำหรับเก็บเอกสารและกฤตภาค โต๊ะ - เก้าอี้นั่งอ่านหนังสือ ฯลฯ นอกจากนั้นควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

3.5 มุมวารสารหรือหนังสือพิมพ์ มุมนี้จัดเพื่อส่งเสริมความรู้ ความถนัด และ ความสนใจของนักเรียน และครูอาจารย์ สิ่งพิมพ์ที่ควรจัดหาไว้บริการในมุมนี้ เช่น วารสาร ประเภทต่างๆ ทั้งวารสารวิชาการและวารสารทั่วไป ชั้นวางวารสาร ชุดรับแขกหรือที่นั่งสบาย ซึ่งชุดรับแขกหรือที่นั่งสบายควรมีขนาดกะทัดรัด มีความคงทนถาวร

3.6 มุมเยาวชน มุมนี้สำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหรือ คลายเครียด ดังนั้น ควรจัดหนังสืออ่านง่ายๆ เกมส่งเสริมการอ่านและส่งเสริมการเรียนการสอนที่ เหมาะสมกับวัยและความสนใจไว้บริการ ทรัพยากรที่วางไว้บริเวณนี้ เช่น ชั้นวางหนังสือ โต๊ะอ่าน หนังสือดีๆ นอกจากนี้อาจปูเสื่อหรือพรมสำหรับให้นักเรียนนั่งอ่านหนังสือ

3.7 มุมครูอาจารย์ มุมนี้สำหรับให้ครูอาจารย์ได้เตรียมสื่อต่างๆ วางแผนการสอน และพัฒนาตนเอง ทรัพยากรที่ควรจัดหามาไว้ในมุมนี้ประกอบด้วย ชั้นวางหนังสือ โต๊ะเก้าอี้ นั่ง อ่านหนังสือ สิ่งพิมพ์หรือสื่อที่ควรมีไว้บริการ เช่น หลักสูตรคู่มือครู แผนการสอนเอกสาร ประกอบการสอน ผลงานทางวิชาการ รายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์ เอกสารประกอบการประชุม อบรมสัมมนา วารสารหรือสื่อทางการศึกษา หนังสือและสื่อเกี่ยวกับการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา การสอน ฯลฯ

3.8 มุมศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าของนักเรียนและ ครูอาจารย์ ทรัพยากรในมุมนี้ ได้แก่ โต๊ะ - เก้าอี้ นั่งอ่านคนเดียว

3.9 มุมเทิดพระเกียรติ สำหรับให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ควรมีสื่อและหนังสือ เช่น พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ ฯลฯ และการจัด นิทรรศการหรือป้ายให้สอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญ เช่น ในวโรกาสเฉลิมฉลองกาญจนาภิเษก วันเฉลิมพระชนพรรษา เป็นต้น

3.10 มุมสื่อ มุมนี้จัดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ ส่งเสริมความเป็นเลิศทาง วิชาการ และแก้ไขความบกพร่องทางการเรียนของนักเรียน เป็นการจัดเพื่อให้บริการแก่นักเรียน กลุ่มเล็กหรือบริการนักเรียนเป็นรายบุคคล วัสดุทรัพยากรที่ควรจัดไว้ในมุมนี้ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องหูฟัง เครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องคอมพิวเตอร์ แถบบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ ภาพนิ่ง หรือสไลด์ซีดี - รม สื่อมัลติมีเดีย รวมทั้งตู้เก็บวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

3.11 มุมศิลปวัฒนธรรม จัดเพื่อเสริมความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านตลอดจนแสดง ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและประเทศ สิ่งที่ควรจัดบริการในมุมนี้ เช่น สิ่งประดิษฐ์พื้นบ้าน หนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับสิ่งของที่นำมาแสดง ทรัพยากรควรเป็นตู้หรือ โต๊ะสำหรับจัดแสดง สิ่งของต่างๆ

3.12 มุมนิทรรศการ มุมนี้จัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน รายวิชาต่างๆ แนะนำสื่อและบริการของห้องสมุด ครูภัณฑ์ควรเป็นตู้หรือ โต๊ะสำหรับจัดแสดง สิ่งของต่างๆ

ในการจัดศูนย์การเรียนรู้จะต้องมีการจัดวางครุภัณฑ์และสื่อต่างๆ ให้เหมาะสม ถูกต้อง ตามหลักวิชา เพื่อความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า โดยจัดให้เหมาะสมกับสภาพของห้อง และ ตกแต่งให้มีบรรยากาศสวยงาม เชิญชวนให้เข้าไป

4. การจัดห้องสมุดหมวดวิชา

ห้องสมุดหมวดวิชาจัดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและใช้ประกอบการสอน ของครูอาจารย์ เนื่องจากปัจจุบันมีการสอน โดยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากศูนย์การเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอาจทำให้ไม่สามารถจัดบริการ ได้อย่างทั่วถึง จึงควรจัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชาขึ้น เพื่อเป็นการ แบ่งเบาภาระของศูนย์การเรียนรู้และช่วยให้ครูอาจารย์และนักเรียนสามารถค้นคว้าวิชาเฉพาะได้ สะดวกหรืออาจจัดเป็นมุมหนังสือมุมหนึ่งในห้องพักครูก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม โดยจัดให้มี หนังสือและสื่อต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน หรือประกอบการศึกษาค้นคว้าในหมวดวิชาใด วิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือเตรียมสอบ เฉพาะสาขาวิชา แถบบันทึกเสียง วิดีทัศน์ภาพนิ่ง และอุปกรณ์การเรียนการสอน ฯลฯ นอกจากนี้ควรรวบรวมผลงานของนักเรียน รายงานการศึกษาค้นคว้าประกอบการสอนรายวิชาที่อยู่ในหมวดวิชานั้นๆ เพื่อเป็นตัวอย่างและ ให้นักเรียนได้ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดหมวดวิชาควรจัดให้มีครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น ชั้นหนังสือ โต๊ะ - เก้าอี้ นั่งอ่านหนังสือ ตู้เก็บวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ แต่ถ้าหากเป็นเพียงมุมใดมุมหนึ่งในห้องพักครูอาจมีเพียงชั้นหนังสือ และที่นั่งอ่านหนังสือสำหรับนักเรียน ผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุด หมวดวิชาควรเป็นครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลห้องสมุดหมวดวิชา อาจเพียง 1 คน หรือมากกว่านั้น แล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งครูบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ควรช่วยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ช่วยแนะนำหรือจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่จะช่วยให้ปฏิบัติงานได้ เช่น การลงทะเบียนหนังสือ การซ่อมหนังสือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนรวมทั้งการเก็บสถิติการให้บริการและ กิจกรรมต่างๆ ห้องสมุดหมวดวิชาควรได้รับการตกแต่งให้สวยงาม เชิญชวนให้เข้าไปห้องสมุด หมวดวิชาที่ควรจัด เช่น ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากจัดห้องสมุดหมวดวิชาแล้วควรมีการจัดห้องสมุดงานต่างๆ เช่นเดียวกัน เช่น ห้องสมุดแนวแนว ห้องสมุดกิจกรรม ห้องสมุดลูกเสือ ยุวกาชาด ห้องสมุด พยาบาล เป็นต้น ซึ่งจะจัดได้มากนัก้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของทางโรงเรียน

5. การจัดการมุมหนังสือในห้องเรียน

การจัดมุมหนังสือในห้องเรียนเป็นการจัดเพื่อส่งเสริมการอ่านและการศึกษาค้นคว้า

ของนักเรียน โดยจัดหนังสือและสิ่งพิมพ์ไว้บริการที่มุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียนและมอบหมายให้นักเรียนในห้องเรียนนั้นๆ ช่วยกันดูแลเก็บรักษาให้บริการและเก็บสถิติโดยอาจจัดไว้บนชั้นหนังสือ มุมห้องเรียน หรือใส่ไว้ในกล่องก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม

6. รูปแบบอื่นๆ

การจัดห้องสมุดในรูปแบบอื่นๆ เป็นการขยายบริการของศูนย์การเรียนรู้ไปในที่ต่างๆ ในบริเวณโรงเรียนทั้งในอาคารและนอกอาคารเพื่อเป็นการเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนเอื้อต่อการเรียนรู้และการพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันดูแลรับผิดชอบร่วมกัน โดยใช้กระบวนการกลุ่มและเป็นการให้บริการชุมชนอีกด้วย

ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้มีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนการเรียนและประเมินผลการเรียนของตน แสดงออกอย่างมีอิสระเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ เรียนรู้จากสภาพจริง จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนแบบเดิมที่ผู้สอนเป็น “ผู้นำเสนอ” เช่น เป็นผู้อธิบาย บรรยายเนื้อหาโดยส่วนใหญ่จึงเปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนต้องกำหนดใหม่เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดรับกับความต้องการความสามารถ ความสนใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้ของผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องร่วมกันก้าวไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการศึกษาและการพัฒนาคน บทบาทของผู้สอนต้องเป็นผู้จัดการที่คอยควบคุมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรในขณะที่ผู้เรียนต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้รับเป็นผู้แสวงหา และเรียนรู้ด้วยการคิดด้วยการปฏิบัติอย่างแท้จริง ไม่ใช่จดจำเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 6 - 8)

1. ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้

สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้น ให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีมากมายหลากหลายรูปแบบ มีบทบาทและให้คุณประโยชน์ต่างๆ เช่น

- 1.1 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น
- 1.2 ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ
- 1.3 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
- 1.4 สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจและทำให้

อยากรู้อยากเห็น

- 1.5 ส่งเสริมการมีจริยธรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน
- 1.6 เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้เรียนรู้

ได้เท่าเทียมกัน

- 1.7 ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน
- 1.8 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม
- 1.9 ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
- 1.10 เชื่อมโยงโลกที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

สื่อการเรียนรู้ต่างๆ นอกจากมีบทบาทเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้วยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านความรู้ สื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงเนื้อหา ความรู้เชิงกระบวนการ และความรู้เชิงประจักษ์จากการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาความอยากรู้อยากเห็นเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมการค้นหาและการเชื่อมโยงสาระที่ได้เรียนรู้ระหว่างกลุ่มต่างๆ เข้ากับสถานการณ์ส่วนตัวหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคมในวงกว้าง ด้านทักษะ สื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ ทักษะพื้นฐานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการจัดการ ทักษะในงานอาชีพ เป็นต้น ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สื่อต่างๆ นอกจากจะให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะแล้วยังมุ่งให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ เห็นคุณค่าในตนเอง ภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสำนึกทางสังคมและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ ขอมรับค่านิยมที่ดีงาม

2. ลักษณะของสื่อการเรียนรู้

นอกเหนือจากสื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนและการสอนโดยตรงตามวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เคยมีมาแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์หรือความคิดก็ตาม ถือเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้นๆ หรือนำสิ่งเหล่านั้นเข้ามาสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่ สื่อทั้งหมดอาจจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆ โดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์เป็นสื่อเพื่อแสดง ความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตู บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2.2 สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้น เพื่อใช้ควบคุมกับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าวเช่น แถบบันทึกภาพ พร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียัง หมายรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การสอน เช่น การใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

2.3 สื่ออื่นๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีแล้ว ยังมีสื่ออื่นๆ ที่ส่งเสริม การเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า สื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถ อำนวยประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์เทคโนโลยี สื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

2.3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติคนไปสู่บุคคลอื่น สื่อบุคคล อาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน นักการ ภารโรง หรืออาจ เป็นบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญใน สาขาอาชีพต่างๆ เป็นต้น

2.3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือ สภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่างๆ ปรากฏการณ์ แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้า อากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยาการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งครุหาได้ ไม่ยาก

2.3.3 สื่อกิจกรรม /กระบวนการหมายถึงกิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียน กำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละครบทบาท สมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่การทำ โครงการ เกมเพลง การปฏิบัติตามใบงาน ฯลฯ

2.3.4 สื่อวัสดุ /เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบ

การเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลอง วิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่าง เป็นต้น สื่อต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดทำหรือจัดหามาใช้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องเชื่อมั่นได้ว่า ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีความหมายและเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณค่า ห้องสมุดหรือศูนย์สื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญมาก ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกด้านด้วยตนเองอย่างอิสระและอย่างร่วมมือกันและกันระหว่างเพื่อน สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาห้องสมุดให้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ยิ่งกว่านั้น โลกรอบตัวผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นภายในสถานศึกษาบ้านชุมชน ตลอดจนข้อมูลจากทั่วโลกที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ด้วย เทคโนโลยี ก็เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัด อีกทั้งยังเพิ่มพูนจนยากจะจดจำได้ทั่วถึง ผู้เรียนจึงต้องได้รับการชี้แนะและฝึกให้รู้จักคิดแสวงหาข้อมูลและวิธีการค้นคว้าข้อมูลจากสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งความรู้ต่างๆ ด้วยตนเองอย่างอิสระ ตลอดจนได้รับการฝึกให้สามารถคิด วิเคราะห์ เพื่อเลือกสรรข้อมูลมาใช้ประโยชน์

ด้านการประเมินผลและติดตาม

การประเมินผลและติดตามการส่งเสริมการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กัน ไป การบูรณาการหรือการประสมประสานการวัด และประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการพัฒนานั้น การวัดและการประเมินผลจะมี บทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดและประเมินผลและการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยการประเมินจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนทางตรง ก็คือจะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสอง ลักษณะที่ เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 171 - 174)

1. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านการอ่าน

การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้ด้านการอ่าน เป็นงานที่ยากซึ่งต้องการความเข้าใจ ที่ถูกต้องแท้จริงเกี่ยวกับการทำงานของภาษาและการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผล การเรียนรู้ด้านการอ่าน จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษาเพื่อเป็นพื้นฐาน การดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน คู มีความสำคัญเท่าๆ กัน และทักษะเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกันและความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาการทักษะอื่นๆ

1.2 ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิด ทักษะทางสังคม และผู้เรียนมีโอกาใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และในสภาพจริงทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียน และชุมชนที่กว้างขวางออกไป

1.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกฝนมิใช่ การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่อย่างเดียว การเรียนการใช้ภาษาที่ประกอบด้วยไวยากรณ์ การสะกดคำ และเครื่องหมายต่างๆ จะค่อยๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาตนเอง

1.4 ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทางภาษาเช่นเดียวกันแต่จะต่างกัน ในจังหวะก้าว และวิธีการเรียนรู้

1.5 ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรที่ให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญ และเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังทางภาษา และความหลากหลาย ของภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้

2. หลักการของการวัด และการประเมินผลการอ่านที่มีประสิทธิภาพ มีหลักการ ดังนี้

2.1 จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 จะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

2.3 การวัดผล และประเมินผลจะต้องมีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ และยุติธรรม

2.4 มีการนำผลการวัดผล และประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง

3. วิธีการวัดผล และประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผลการอ่านที่นำมาใช้ในการประเมินโดยทั่วไป ประกอบด้วย การสังเกต การตรวจงานหรือผลงาน การทดสอบความรู้ การตรวจสอบการปฏิบัติและการแสดงออก อย่างไรก็ตาม มีการนำเสนอแนวทางเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจาก เป้าประสงค์ของการประเมินที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียด เพื่อข้อมูลที่ได้จะสามารถนำมาใช้ ประโยชน์คือการปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ดังนี้

3.1 การให้ตอบแบบสอบถาม ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกคำตอบ ได้แก่ ข้อสอบ แบบเลือกตอบ ถูก - ผิด และข้อสอบชนิดที่ผู้สอบสร้างคำตอบ ได้แก่ เติมข้อความในช่องว่าง คำตอบนั้นเป็นประโยค เป็นข้อความ เป็นแผนภูมิ

3.2 การดูจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานการวิจัย บันทึกประจำวัน รายงาน การทดลอง บทละคร บทร้อยกรอง แฟ้มผลงานเป็นต้นผลงานจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นการนำ ความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เรียน

3.3 คู่มือปฏิบัติ โดยผู้สอนสังเกตการณ์นำทักษะความรู้ไปใช้โดยตรงในสถานการณ์ที่
ให้ปฏิบัติจริง วิธีการนี้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ที่มีระเบียบ
ข้อบังคับ เช่น การร้องเพลง คนตรี พลศึกษา การไต่สวน การกล่าวสุนทรพจน์ ละครเวที

3.4 คู่มือกระบวนการ วิธีการนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้กระบวนการคิดของผู้เรียน
มากกว่าที่จะดูผลงาน หรือปฏิบัติซึ่งจะทำให้กระบวนการคิดที่ผู้เรียน ใช้วิธีการที่พบว่าครูผู้สอน
ใช้อยู่เป็นประจำในกระบวนการเรียนการสอน คือ การให้นักเรียนคิดต่างๆ การตั้งคำถามให้นักเรียน
ตอบ โดยครูจะเป็นผู้สังเกตวิธีการคิดของผู้เรียน วิธีการเช่นนี้เป็นกระบวนการที่จะให้ข้อมูลเพื่อ
การวินิจฉัย และเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน โดยการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

4. การรายงานผลการวัด และประเมินผล

วิธีการรายงานผลการวัดและประเมินผลการอ่าน มีหลายลักษณะซึ่งจะเป็นไปตาม
ลักษณะผลการเรียนรู้ที่ต้องการประเมิน ซึ่งรูปแบบทั่วไปที่ใช้ในขณะนี้ คือ

- 4.1 การรายงานในรูปคะแนน ได้แก่ คะแนนร้อยละ คะแนนรวม
- 4.2 ระดับผลการเรียน เป็นตัวอักษร ตัวเลข
- 4.3 มาตรฐานที่แสดงพัฒนาการ / ความสามารถในลักษณะ Rubric
- 4.4 รายงานโดยเขียนบอกเล่า
- 4.5 การให้ข้อคิดเห็น โดยการเขียน
- 4.6 การรายงานด้วยวาจา

บทบาทของผู้บริหารและครูในการส่งเสริมการอ่าน

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการอ่าน

กรมวิชาการ (2549 : 212-213) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมสนับสนุน
การอ่านของเด็ก ดังนี้

1. ผู้บริหารสนับสนุนการจัดห้องสมุด โรงเรียน และมุมหนังสือในห้องเรียน อนุมัติให้
ใช้เงินบำรุงการศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการซื้อหนังสือ และจัดกิจกรรมส่งเสริม
การอ่านในห้องสมุด นอกจากหนังสือเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชา (ควรมีหนังสือเรียนใน
รายวิชาเดียวกันที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ต่างๆ กันไว้ในห้องสมุดด้วย) ควรมีหนังสือเสริม
ประสบการณ์ที่จะให้ความรู้เพิ่มเติม ให้ประโยชน์ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัย พัฒนาบุคลิกภาพ
สร้างความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมและคนอื่น หนังสือนวนิยาย หนังสืออ่านสนุกที่ประเทืองปัญญา
และกล่อมเกล่าอารมณ์

2. ผู้บริหารจัดให้มีครู อาจารย์ บรรณารักษ์ ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลาอย่างน้อยหนึ่งคน สนับสนุนให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีใช้ห้องสมุด แนะนำการอ่านเพื่อการศึกษาและพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ชี้แจงให้ครูสอนรายวิชา เข้าใจนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการสอน โดยวิธีบูรณาการหนังสืออื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน ในการสอนรายวิชา เน้นการสอนให้เด็กรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง หัดให้เด็กรู้จัก ฟัง พูด อ่านเขียน ควบคู่กันไป สอนให้เด็กรู้จักถาม สนับสนุนให้ถามเพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้งและกว้างขวางให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง

นงนุช พิเศษฐพันธ์ (2549 : 42-43) ซึ่งได้ศึกษาบทบาทการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของผู้บริหารไว้ 2 ด้าน คือ

1. ด้านงบประมาณ ได้แก่ สนับสนุนเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษาการบริจาคหรือเงินอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากเงินงบประมาณของทางราชการ ที่จัดหามาเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดสรรงบประมาณให้แก่ห้องสมุดเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

2. ด้านการส่งเสริมบุคลากร ได้แก่ การให้เสรีภาพในการปฏิบัติงานของครู การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของครู ให้คำแนะนำปรึกษา หรือเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเปิดโอกาสให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นอกจากนี้แล้วยังกล่าวถึงในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาดึงสนับสนุนให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือขึ้นในโรงเรียน ให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น เล่านิทาน อ่านหนังสือให้ฟัง จัดประกวดการอ่าน เปลี่ยนวิธีสอนจากการฟังตำราออกเล่าของครูและให้อ่านหนังสือเล่มเดียว เป็นการสอนให้รู้จักศึกษาหาความรู้จากหนังสือหลายๆ เล่ม ให้หนังสือเป็นรางวัลแก่นักเรียนที่ดี จัดเวลาให้นักเรียนไปใช้ห้องสมุดได้อย่างน้อยสัปดาห์ละคาบวิชา จัดโครงการแก่นักเรียนที่มีปัญหาในการอ่าน หาทางให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจความสำคัญของการอ่าน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ จะต้องเป็นตัวอย่างนักอ่านที่ดี สนับสนุนคนงานภารโรงให้รักการอ่านด้วย

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2546 : 154-158) ได้กล่าวถึงโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันแห่งแรก ที่ให้การศึกษาย่างมีระบบ จะต้องเตรียมให้พร้อมเพื่อจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้มากยิ่งขึ้น และมุ่งส่งเสริมให้คนไทยรักการศึกษาค้นคว้าไปตลอดชีวิต จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือผู้บริหารเป็นผู้รับนโยบาย และดูแลควบคุมการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ดังนั้นผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมรักการอ่าน เพียงแต่

ผู้บริหารปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่แน่นอนในการสอน โดยใช้ห้องสมุด ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามนโยบาย ผู้บริหารควรติดตามผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ หากมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารควรวางแผนเพื่อแก้ปัญหาต่อไป เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย อุปสรรคที่สำคัญคือ วัสดุห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และหลักสูตรวิชา บรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ ขาดเครื่องมือช่วยค้น วั้บริการ ขาดการประชาสัมพันธ์ ห้องสมุด และขาดความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์และครูผู้สอนในการจัดหาหนังสือ และวัสดุให้ความรู้อื่นๆ เข้าห้องสมุด
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดห้องสมุด โรงเรียน และสนับสนุนให้การดำเนินงาน และการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดหาเงินสนับสนุน โดยอนุมัติให้ใช้เงินบำรุงการศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินจากแหล่งอื่นที่พอจะหาได้ เช่น จากสมาคมศิษย์เก่า จากการศึกษา ฯลฯ เพื่อซื้อหนังสือ ตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และบริการอื่นๆ
3. จัดให้มีผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด โดยตรงและปฏิบัติงานเต็มเวลา อย่างน้อย 1 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้สมัครใจทำงานนี้มากกว่าใช้วิธีบังคับ และควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุดมาบ้าง หากผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ แต่รักจะทำงาน ควรสนับสนุนให้มีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานจากห้องสมุดอื่นๆ หรือสนับสนุนให้เข้ารับการศึกษาอบรมจากสถาบันที่เปิดสอนหรือจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด เช่น ที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ซึ่งจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นในภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี
4. ให้ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีส่วนร่วมเห็น ในการจัดงบประมาณและวางแผนการดำเนินงานห้องสมุด โดยการปรึกษาหารือร่วมกัน
5. ให้กำลังใจแก่ผู้ทำงานห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ เพราะลักษณะงานห้องสมุดเหมือนกับการปิดทองหลังพระ การให้กำลังใจทำได้หลายวิธี เช่น ชมเชยเมื่อทำดี ท้วงติงเมื่อเห็นว่าควรแก้ไข แนะนำเมื่อเห็นว่าดีกว่า การกระทำเหล่านี้จะต้องทำด้วยความจริงใจ การเข้าไปใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอเป็นตัวอย่างแก่ครู อาจารย์ และนักเรียน ก็นับว่าเป็นวิธีให้กำลังใจอย่างดีต่อผู้ทำงานห้องสมุด

สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยสนับสนุนด้านงบประมาณและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียน ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและส่งไปอบรม

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานของห้องสมุดให้เป็นไป โดยเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านงบประมาณ สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และบุคลากร โดยการวางแผนร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและบรรณารักษ์ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบงาน ห้องสมุดโดยตรง ผู้บริหารคอยให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจแก่บรรณารักษ์ด้วยความจริงใจและ อย่างสม่ำเสมอ

บทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่าน

จะเห็นได้ว่าทุกคนต้องมีส่วนร่วมที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมในการการอ่าน ซึ่ง จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ไว้ดังนี้

วิเชียร เกษประทุม (2543 : 219) ได้สรุปบทบาทของครูในการส่งเสริมการอ่านไว้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็ก รักการอ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัย กล่าวคือ ให้เป็นนักอ่านมีเวลาว่าง ต้องหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน และอ่านอย่างเต็มใจ ไม่ต้องมีใครมาบังคับ ถ้าเราสามารถปลูกฝังเด็กให้เป็นนักอ่านได้ ก็เชื่อได้ว่า เด็กจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้สมบูรณ์ขึ้น ดังนั้นครูจึงต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็ก รักการอ่านหนังสือ

ประเทิน มหาจันทร์ (2540 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า ครูควรส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือนอกเหนือ ไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็ก ได้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรัก หนังสือและรักการอ่านได้ การส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กมีความสำคัญไม่น้อยเพราะนอกจากจะ ทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านแล้ว ยังทำให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวาง และเกิดทักษะในการอ่านมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูบรรณารักษ์ ผู้บริหาร โรงเรียนผู้ปกครอง ควรเห็นความสำคัญ ของการส่งเสริมการอ่าน และจัดให้มีการส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียน

บันลือ พฤกษ์วัน (2542 : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนไว้ว่า การจัดหาหรือเลือกใช้ สื่อการสอนให้สนองความต้องการและความสนใจของเด็กผู้เรียน ใช้วิธีฝึกอ่านให้สอดคล้องกับ ความหมายของการอ่าน ตรวจสอบผล ช่วยเหลือ แก้ไข ให้กำลังใจ ให้ผู้เรียนสามารถใช้การ ผสมผสานของตัวอักษรเพื่อให้ได้รับความรู้จากสิ่งที่อ่าน ได้ถูกต้อง

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2546 : 157-159) กล่าวว่า ครูผู้สอนมีส่วนผลักดันให้เด็กอ่าน หนังสืออย่างมาก ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุดได้ทุกวิชา โดย ร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ การกำหนดให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเรื่องต่างๆ ก็เท่ากับการบังคับ ให้นักเรียนไปอ่านหนังสือ เมื่อทุกวิชาทำเช่นนี้เด็กต้องอ่านหนังสือมากขึ้น จนกระทั่งเคยชินกับ

การอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หากครูผู้สอนสอน โดยมีได้มุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านและศึกษาค้นคว้า ไม่นานนิสักรักการอ่านที่ปลูกฝังมาจากครอบครัวก็จะหมดไป นอกจากนี้แล้วยังกล่าวถึงบทบาทของครูบรรณารักษ์ ไว้ดังนี้

1. การจัดห้องสมุดให้ไว้ความสนใจน่าเข้าไป และมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้ห้องสมุด การจัดห้องสมุดให้ไว้ใจน่าเข้าไปควรยึดหลักการจัดแบบ 5 ส คือ สวยงาม สงบ เงียบ สะอาด สะดวกใช้ และสบายใจ

1.1 สวยงาม ทำได้โดยการจัดให้เป็นระบบระเบียบดูเรียบร้อย ประดับตกแต่งด้วยภาพต่างๆ ดอกไม้และต้นไม้แต่ไม่มากจนเกินไป

1.2 สงบเงียบ สร้างบรรยากาศที่สงบเงียบให้เกิดขึ้นในห้องสมุดเพราะการอ่านการศึกษาค้นคว้านั้นต้องใช้สมาธิอย่างมาก หากห้องสมุดอีกที่ก็ส่งเสียงปรกษาหรือจนดังรบกวนคนอื่นจะต้องใช้ป้ายเตือนให้อยู่ในความสงบเงียบ หรือถ้าเป็นไปได้ควรจัดห้องสัมมนาย่อยที่เก็บเสียงสำหรับให้ผู้ใ้ใช้ใ้ใช้เมื่อต้องการปรกษาหรือ

1.3 สะดวกใช้ การจัดวัสดุครุภัณฑ์ให้สะดวกในการใช้ จะช่วยให้ผู้ใ้มาใช้ห้องสมุดมากยิ่งขึ้น การจัดวัสดุครุภัณฑ์ห้องสมุดจะต้องมีการวางแผนและทดลองจัด หากมีปัญหา เมื่อจัดไปแล้วไม่สะดวกต่อการใ้ใช้ควรแก้ไขปรับปรุง อีกวิธีหนึ่งคือการจัดป้ายแนะนำที่อยู่ ลักษณะการจัดและวิธีใ้ใช้วัสดุห้องสมุดต่างๆ เช่น ทำแผนการจัดหมวดหมู่หนังสือ ทำป้ายอธิบายวิธีการใ้ใช้บัตรรายการ การใ้ใช้ครรชนีวารสาร กฤตภาค จุลสาร และการรับบริการพิเศษอื่นๆ ที่ห้องสมุดมี

1.4 สบายใจ สร้างบรรยากาศที่รู้สึกสบายใจด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ของผู้ให้บริการจัดมุมสบายๆ สำหรับนั่งอ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสาร จัดหาพัดลมเครื่องปรับอากาศ เพื่อบรรเทาความร้อน เป็นต้น

2. จัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด ทำเครื่องมือในการค้นหาข้อมูล ความรู้จากหนังสือสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น บัตรรายการที่ทันสมัย ครรชนีวารสาร บรรณานุกรม ฯลฯ บางห้องสมุดให้ความสะดวกโดยใ้ใช้คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังควรเขียนข้อแนะนำการใช้วัสดุห้องสมุดบางอย่างเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใ้ใช้ พร้อมกับมีบริการตอบคำถามและบริการช่วยค้นคว้าแก่ผู้ใ้ใช้อย่างใกล้ชิด

3. จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมสำหรับจัดใ้แก่นักศึกษานั้น ได้แก่ การเสนอหนังสือ การอภิปราย หรือใ้ดูเวทีการแสดงละคร การประกวด และการแข่งขัน

4. ประชาสัมพันธ์ห้องสมุดทุกรูปแบบและวิธีการ เพื่อจะใ้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบถึงความสำคัญของห้องสมุด และการใ้ใช้ห้องสมุดใ้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสมกับที่ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ

เพ็ญศรี วชิราวีโรจน์ (2541 : 55) กล่าวว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่ได้เป็นกิจกรรม เฉพาะของบรรณารักษ์หรือครูภาษาไทยเท่านั้น ครูแนะแนวสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการจัด กิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

1. ประสานงานกับบรรณารักษ์ในการจัดหา จัดทำ จัดซื้อหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง กับอาชีพการศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพ
2. ทำจดหมายขอคู่มือหลักสูตรของสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งของระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนี้ต้องขอสม่ำเสมอเพื่อให้ข้อมูลทันสมัยอยู่เสมอ
3. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านที่มีผลต่อการพัฒนา ตนเอง การเข้าใจตนเอง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
4. กำหนดระเบียบและวิธีในการยืมหรือให้บริการสื่อ หนังสือต่างๆ กับนักเรียน
5. จัดระบบการเก็บข้อสนเทศและบริการข้อมูลอย่างเป็นระบบ
6. ครูแนะแนวควรอยู่ประจำห้องแนะแนวช่วยค้นหาหรือตอบคำถามเมื่อนักเรียนค้นข้อมูล ไม่พบหรือเกิดความสงสัย

ฉวีวรรณ อุทานันท์ (2542 : 86) ได้กล่าวไว้ว่า ทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรให้ ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ส่วนแต่เป็นการสร้างนิสัย รักการอ่านให้เด็กทั้งสิ้น ซึ่งสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. บ้านหรือครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน พ่อแม่ให้ ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่อง หนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ฯลฯ
2. โรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านต่างๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปเรียน ไปอ่าน และอยากร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ครูและ บรรณารักษ์จัดขึ้น เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหา ได้ว่าที่ แสดงละคร สันทนาการเรื่องหนังสือ ฯลฯ

มานพ ศรีเทียม (2543 : 49-51) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูกับการส่งเสริมการอ่านไว้ว่า ครู อาจารย์ทุกคนในโรงเรียนควรถือเป็นหน้าที่ที่จะจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์และเนื้อหาของแต่ละรายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ครบถ้วนทั้ง พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และทักษะกระบวนการของแต่ละรายวิชาที่ครูรับผิดชอบ จะช่วย ให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถบูรณาการ เนื้อหาและทักษะ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณค่า ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีความหมาย มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์แห่งความรู้และเป็น

การศึกษาเพื่อชีวิตอย่างแท้จริง ทำให้เป็นคนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและรู้วิธีการแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างแท้จริง การคาดหวังว่าครูที่สอนภาษาไทยจะต้องรับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพียงฝ่ายเดียวย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องเริ่มต้นที่การส่งเสริมการอ่าน ครูอาจารย์ต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจะต้องเป็นหลักที่จะรับผิดชอบการฝึกฝนทักษะการอ่านให้กับนักเรียน โดยฝึกให้อ่านตั้งแต่อ่านเอาเรื่อง อ่านจับใจความ จนถึงการอ่านตีความ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะช่วยส่งเสริมด้านการอ่านให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือ สนใจการอ่าน และรักการอ่าน โดยครูอาจารย์อาจจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลายตามความสนใจหรือความสมัครใจของนักเรียน ดังนี้

1. การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมจากนั้นจะให้คำแนะนำวิธีพัฒนาทักษะการอ่าน พร้อมทั้งให้นักเรียนอ่านหนังสือแล้วสรุปสาระสำคัญ ข้อคิดหรือคำคมจากเรื่องที่อ่าน ประกวดหรือจัดอันดับยอดนักอ่านประจำเดือน โดยมีเกณฑ์หรือกติกาที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น ครูที่ปรึกษาชุมนุมเซ็นรับรองลงในแฟ้มหรือสมุดสะสมการอ่าน
2. การใช้นาฏการประกอบการสอน ตามปกตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีความสามารถในงานประดิษฐ์และกิจกรรมการแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีพลังและจินตนาการ การนำกิจกรรมการแสดง เช่น บทบาทสมมติ ให้น่าสนใจ การเชิดหุ่นกระบอก การเชิดหนังตะลุง ฯลฯ มาประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากจะช่วยให้การเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังสามารถบูรณาการวิชาต่างๆ มาใช้อีกด้วย โดยนักเรียนจะช่วยกันไปอ่านเรื่องที่จำเป็นต้องมาแสดง ต้องช่วยกันรับผิดชอบ เขียนบทละคร แสดงสร้างตัวหุ่นหรือสร้างโรงละคร ฯลฯ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย
3. การจัดนิทรรศการหนังสือหรือการปริทัศน์หนังสือ จะมีคุณค่าให้นักเรียนสนใจการอ่าน อยากอ่านหนังสือ หรือทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ในวงการหนังสือ ก่อให้เกิดการขยายตัวในเรื่องการอ่านอย่างกว้างขวาง ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละชั้นรับผิดชอบในการนำเสนอที่ป้ายนิเทศให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียน ได้ทราบอย่างทั่วถึง
4. การจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวดวิชา เพื่อสะดวกที่จะให้นักเรียนสามารถเข้ามาศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของแต่ละคน นอกจากจะช่วยให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมสนับสนุนการอ่าน ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชาที่ครูรับผิดชอบแล้ว ยังช่วยให้เกิดความสะดวกในการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผล
5. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สารคดีท่องเที่ยวการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตำนานหรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น อาชีพและการทำมาหากินของ

ชุมนุมรอบโรงเรียน ฯลฯ เมื่อครูได้ตรวจให้คะแนนแล้วนำมาเก็บไว้ในห้องสมุดของหมวดวิชาหรือมุมหนังสือ นอกจากจะช่วยให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและผูกพันในท้องถิ่นแล้ว ยังทำให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและนับเป็นกุศโลบายของครูในการฝึกทักษะการเขียนให้กับนักเรียน

6. การจัดกิจกรรมรายงานข่าว สารคดีก่อนการสอนในแต่ละคาบของครู โดยให้นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นหรือนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนออกมารายงานอย่างสั้นๆ หน้าชั้น ผลัดเปลี่ยนกันคนละประมาณ 2-4 นาที จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะไปศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติม หรืออย่างน้อยนักเรียนที่ออกมานำเสนอก็จะต้องไปอ่านหรือศึกษามาล่วงหน้า และฝึกทักษะการพูดให้กับนักเรียนด้วยเช่นกัน

7. การจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน เช่น การแบ่งกลุ่มไปศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำรายงานเสนอ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทั้งทักษะการอ่าน การเขียน และการพูดอย่างกว้างขวาง หรือการจัดการเรียนรู้เป็นคู่ โดยนักเรียนจะจับคู่กันและอ่านหนังสือเรื่องเดียวกัน จากนั้นผลัดกันตั้งคำถามเพื่อถามคู่ของตนหากตอบผิดจะต้องเฉลยให้อีกฝ่ายทราบก่อน อาจมีการแข่งขันเพื่อเพิ่มความสุขสนุกสนานก็ได้

8. กิจกรรมหยุดทุกอย่างเพื่ออ่านเท่านั้น กิจกรรมนี้ทำได้ไม่ยาก โดยครูผู้สอนได้ตั้งกฎเกณฑ์ว่าก่อนจะสอนจะอนุญาตให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือที่ชอบเป็นเวลา 5 นาที ทุกคนจะต้องอ่าน รวมทั้งครูผู้สอนให้อ่านอย่างมีสมาธิ เงียบสงบ จะช่วยฝึกสมาธิในการอ่านให้กับนักเรียน ช่วยปรับอารมณ์ของนักเรียนที่อาจมีความคับข้องใจจากวิชาอื่นที่เรียนมาก่อนหน้าหรือครูอาจชวนสนทนาหรือให้นักเรียนสรุปเรื่องที่นักเรียนอ่านมาสั้นๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจหรือเป็นการขยายความรู้จากเรื่องที่อ่านให้นักเรียนคนอื่นๆ ได้ทราบ

9. การจัดกิจกรรมประกวดการอ่าน หมวดวิชาภาษาไทยได้จัดกิจกรรมประกวดการอ่านอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ โดยเลือกบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองที่น่าสนใจให้นักเรียนอ่าน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน วิธีการนี้ครูผู้สอนจะได้ทราบว่านักเรียนมีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงในเรื่องการอ่านอย่างไรบ้าง หรือควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านใด

10. การนำกิจกรรมการพูดมาใช้ผสมผสานกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การได้วาที การพูดอภิปราย การแสดงสุนทรพจน์ การยอวาที การแซววาที ฯลฯ โดยจัดญัตติหรือหัวข้อให้เกี่ยวข้องกับบทเรียนหรือสัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษาไทย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น

11. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนให้ความสนใจมาก โดยเลือกสถานที่ที่น่าสนใจและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าให้กับนักเรียน เช่น พระบรมมหาราชวัง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล ฯลฯ ก่อนเดินทาง ครูอาจารย์แนะนำสถานที่ที่นักเรียนจะไปทัศนศึกษา ขณะไปเที่ยวครูอาจบรรยายเองหรือให้วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้บรรยายก็ได้ แล้วให้นักเรียนจัดทำรายงานส่งครูเพื่อนำมาเป็นสื่อส่งเสริมการอ่านในโอกาสต่อไป ซึ่งเจ้าของรายงานก็เกิดความภาคภูมิใจที่รายงานของเขาได้รับความสนใจให้เป็นเอกสารเพื่อการศึกษา

12. การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักเรียนให้ความสนใจ เพราะกิจกรรมที่จัดให้ระหว่างอยู่ค่าย จะมีทั้งภาควิชาและภาคนันทนาการ ได้รับทั้งความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และได้ท่องเที่ยวไปในสถานที่ที่มีบรรยากาศชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้ระหว่างอยู่ค่าย เช่น ประกวดการอ่านบทกวี การตอบปัญหาจากเรื่องที่อ่านแข่งขัน การเขียนเรื่องหัวข้อหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องสั้น ฯลฯ

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545 : 13) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูกับการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมรักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
2. รณรงค์ส่งเสริมการอ่าน ด้วยการให้ครูจัดหาหนังสือนิทานเรื่องสั้นๆ หนังสือพิมพ์ที่ดีพิมพ์บทละคร โทรวทส์ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมของเด็กๆ ก็จะช่วยได้มาก เพราะเป็นการกระตุ้นให้อยากอ่าน
3. การใช้นาฏการประกอบการสอน ตามปกตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีความสามารถในงานประดิษฐ์และกิจกรรมการแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีพลังและจินตนาการ
4. การจัดนิทรรศการหนังสือหรือการปริทัศน์หนังสือ จะมีคุณค่าให้นักเรียนสนใจการอ่าน อยากอ่านหนังสือ หรือทราบความเคลื่อนไหวต่างๆ ในวงการหนังสือ
5. หมวควิชาจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวควิชา
6. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ศึกษาค้นคว้าแล้วจัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สารคดีท่องเที่ยว ฯลฯ
7. การจัดกิจกรรมประกวดการอ่าน ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ
8. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
9. การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน

การุณนันทน์ รัตนแสนวงษ์ (2546 : 52) กล่าวว่า ระบบการศึกษาทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคน โดยสมบูรณ์ และเนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบทางการศึกษาอยู่แล้ว เพราะเป็นหน้าที่

หลัก ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน ผู้ดูแลสถานศึกษา ครู อาจารย์นั้นมีส่วนสร้างสถานศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการอ่าน และการที่นักเรียน นักศึกษา เข้าไปเรียนอยู่ในสถานที่แห่งเดียวกันเป็นจำนวนมาก อาจจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความ กระตือรือร้นในการพัฒนาสมรรถภาพการอ่านได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม ต่างๆ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการอ่าน เช่น จัดนิทรรศการ ใ้ว่าที่ อภิปราย ประกวดอ่านบท ร้อยแก้ว ร้อยกรอง หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ห้องสมุดเป็น สถานที่หรือหน่วยงานที่สำคัญแห่งหนึ่ง เพราะเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ การจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมหรือบริการต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศของการอ่านมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดบริการในห้องสมุด โดยการจัดหนังสืออย่างเป็นระบบ มีห้องอ่าน หนังสือที่สบายตา อากาศถ่ายเทสะดวก การบริการจอง ยืม คืน หนังสือที่เอื้ออำนวยต่อผู้อ่าน หนังสือ บริการตอบคำถาม และการช่วยสืบค้นข้อมูล บริการแปล บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการสนเทศ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหา วิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัย มีนิสัยรักการอ่าน เช่น จัดนิทรรศการ ใ้ว่าที่ อภิปราย ประกวดอ่านบทร้อยแก้ว ร้อยกรอง หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวในประเทศ

ภัทรินทร์ วิศิษฎ์ศักดิ์ (2549 : 79) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมิน โครงการส่งเสริม รักการอ่าน หน่วศึกษาในเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) เช่นกัน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริหารและครูที่มีต่อ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมพบว่า หลักการ วัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับดี 2) ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณมีความเพียงพออยู่ใน ระดับต้องปรับปรุง 3) ด้านกระบวนการพบว่า กระบวนการดำเนินงาน ลักษณะของกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน และการประเมินผล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง 4) ด้านผลผลิต พบว่า ผลการดำเนินงาน โครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี โดยนิสัยรักการอ่านของกลุ่ม นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านกับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วม โครงการ ค่าเฉลี่ยนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านกับนักเรียนที่ไม่ได้ เข้าร่วมโครงการ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมาก

ความแตกต่างเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ พบว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยรักการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ เข้าร่วมโครงการ

อรพันธ์ หินซุย (2546 : 82-83) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมอ่านของ นักเรียนโรงเรียนบ้านฝั่งแดง พบว่า การจัดกิจกรรมเสียงตามสายและการจัดกิจกรรมเล่านิทาน ปรากฏว่านักเรียนมีความสนใจอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่านและมีการพยายามพัฒนาการอ่าน ของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นในการอ่านและมีความสุขในการร่วมกิจกรรมการอ่าน มากขึ้น

มังกร วงศ์บุตร (2547 : 61-63) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยไผ่ พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยการให้นักเรียนรู้จักคำ เข้าใจความหมายของคำ วลีและประโยค การมีปฏิริยาต่อข้อความที่ อ่านและบูรณาการทำให้การอ่านของนักเรียนดีขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านบ่อยๆ อ่านอย่างหลากหลายทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน อ่านออก อ่านคล่อง จนมีนิสัยรัก การอ่าน

ศิริศ คารวะบัญชา (2547 : 73-74) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมการอ่าน ในโรงเรียนบ้านสลักโค พบว่า การพัฒนาพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านนั้น โรงเรียนจะต้องพัฒนาครู/อาจารย์ทุกคน ในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถวางแผนดำเนินงานส่งเสริมการอ่านได้ตาม กระบวนการและขั้นตอนที่ถูกต้อง ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนให้มีนิสัยรัก การอ่าน

สุเทพ สี่กลาง (2547 : 82-83) ได้ศึกษาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการอ่านโดยกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ คือ กิจกรรมเสียงตาม สาย กิจกรรมขอดนิกอ่าน กิจกรรมการได้วาที กิจกรรมแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือและกิจกรรมหนังสือ ขิมเรียน โดยใช้วิจัยปฏิบัติการส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถ รู้จักคำอ่านคล่อง เขียนคล่อง ทำใ้ นักเรียนอ่านหนังสือออกไปจนถึงการมีนิสัยรักการอ่านเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง

ปราณี นาดมทอง (2548 : 76-77) ได้ศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยการเล่านิทาน สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ขวบ พบว่า เด็กที่ได้รับการส่งเสริมรักการอ่าน โดยการเล่านิทานมีพฤติกรรมที่ แสดงนิสัยรักการอ่านมากขึ้น ดังนั้น ผู้ปกครอง ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับ

การเล่านิทานให้เด็กฟังอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะการเล่านิทานช่วยสร้างความเพลิดเพลิน สร้างสรรค์จินตนาการ สร้างความสัมพันธ์และสนิทสนมใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก หรือ ผู้เล่าและสามารถสร้างนิสัยและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้

คะนอง ชัยจักร (2548 : 82-83) ได้ศึกษาการพัฒนางานวิชาการด้านการส่งเสริมการอ่าน พบว่า การจัดกิจกรรมไม่ควรเน้นที่ทฤษฎีหรือแนวคิดของนักวิชาการคนใดคนหนึ่ง แต่ให้เน้นที่กระบวนการอ่านและควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรมเพราะจะทำให้เกิด ความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ เกิดความสนุกสนานส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อ การอ่านและมีนิสัยรักการอ่านตลอดไป

ชั้นยชนก แคนโพธิ์ (2548 : 78) ได้ศึกษาการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุด กิจกรรมฝึกทักษะ การอ่านจับใจความในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านร่องพอง พบว่า การพัฒนาชุด กิจกรรมฝึกทักษะ การอ่านจับใจความในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านร่องพอง นักเรียนสามารถพัฒนาการอ่านจากการใช้กิจกรรมฝึก ทักษะและการอ่านจับใจความในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอยู่ในระดับมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะ การอ่านจับใจความและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านก่อให้เกิดการ พัฒนาประสิทธิภาพในการอ่านจับใจความและการมีนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ได้เป็นอย่างดี

จิตสุดา บึงไกล (2549 : 74-75) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย แบบกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิดเรื่องการเขียนและการอ่านด้วยการแจกลูกสะกดคำ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิดเรื่องการเขียนและการอ่าน ด้วยการแจกลูกสะกดคำสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและนักเรียนมี ความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียน ในโอกาสต่อไปได้เป็นอย่างดี

บุญกล้า รมรัตน์ (2549 : 78-79) ได้ศึกษาการประเมิน โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนอนุบาลวัดหนองขุนชาติ พบว่า นิสัยรักการอ่านของนักเรียน อ่านหนังสือนอกจากหนังสือ เรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อ่าน 2 – 3 วันต่อครั้ง หนังสือที่นักเรียนชอบอ่าน เป็นหนังสือนิทาน/ การ์ตูน เหตุผลที่นักเรียนอ่านหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือเรียนเพราะชอบดูภาพ แหล่งความรู้ที่นักเรียน ได้รับ คือ โทรทัศน์ สิ่งที่นักเรียนชอบทำมากที่สุดในวันหยุด คือ ดูโทรทัศน์ สิ่งที่นักเรียนชอบทำ ในเวลาว่างมากที่สุดคือ เล่นเกม สถานที่ที่นักเรียนชอบไปอ่านหนังสือ คือ ที่ห้องสมุด โรงเรียน ช่วงเวลาที่นักเรียนไปห้องสมุด คือ ระหว่างพักกลางวัน การไปใช้ห้องสมุด โรงเรียนของนักเรียน ไป 2 – 3 วัน ต่อครั้ง สิ่งที่นักเรียนต้องการให้ห้องสมุด โรงเรียนจัดให้ คือ จัดหนังสือใหม่ๆ ให้อ่าน

มากขึ้น เหตุผลในการไปใช้ห้องสมุดของ โรงเรียน เพื่ออ่านหนังสือตามที่ครูสั่งให้ค้นคว้าหรือตอบคำถาม จำนวนหนังสือ ที่นักเรียนยืมจากห้องสมุด โรงเรียนใน 1 ภาคเรียนจำนวน 6 – 10 เล่ม ครูพาไปห้องสมุดโรงเรียนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ผู้ที่แนะนำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนให้นักเรียนรู้ เป็นครูประจำชั้น นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนเป็นประจำ ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม คือ เล่าเรื่องจากหนังสือ ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน ได้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน คือ น่าสนใจและอยากเข้าร่วมกิจกรรม ผลที่ขึ้นต่อนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน คือ อ่านมากขึ้น เพราะการอ่านทำให้ มีความรู้เพิ่มขึ้น การพัฒนาทักษะของผู้เรียนที่เกิดจากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนทำให้เขียนและสะกดคำได้คล่องและถูกต้อง

นวกรณ์ ชังบุคคา (2550 : 75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการห้องสมุดส่วนปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพสังกัดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอ่านไม่แตกต่างกัน 2. แนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา ด้านการจัดการห้องสมุด ผู้บริหารควรลดชั่วโมงสอนของครูบรรณารักษ์ ให้น้อยลง เพื่อให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ด้านการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้เอง และจัดไว้ให้เพียงพอับความต้องการของครู ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ควรมีการอบรมครู และผู้ที่เกี่ยวข้องให้รู้จักใช้ ICT เพื่อศึกษาค้นคว้า และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรมีการระดมทรัพยากรจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

นฤเทพ เทียมสกุล (2550 : 60–69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในขอบข่าย 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูผู้สอน จำนวน 236 คน พบว่า ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนผล การเปรียบเทียบปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สุทัศน์ ธิยานันท์ (2550 : 74-75) ได้ศึกษาการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมการอ่าน ของโรงเรียนบ้านพลำ พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ กิจกรรมเล่าข่าวเหตุการณ์ประจำวัน ซึ่งครูได้มอบหมายให้นักเรียนนำมาเสนอหน้าเสาธงทุกวัน กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมประกวดคำขวัญเนื่องในวันสำคัญต่างๆ จัดโดยครู ผู้รับผิดชอบห้องสมุด นักเรียนมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียน จัดการใช้ห้องสมุดเพื่อการอ่านและการค้นคว้าเมื่อมีเวลาว่าง และการใช้เวลาใน การอ่านหนังสือ เพิ่มมากขึ้นและมีความสนใจในการอ่านมีความพึงพอใจสูงสุด คือ การรู้จักแสวงหาหนังสืออ่าน การใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และการรู้จักเลือกหนังสือดี มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมด้านอ่านใน โรงเรียนอยู่ในระดับสูง

อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2550 : 86) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความอยากรู้ อยากเห็นและ นิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าใช้ห้องสมุดมาก และน้อย จำนวน 354 คน พบว่า นักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดมากมีความอยากรู้ อยากเห็นไม่ต่างจาก นักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย แต่มีนิสัยรักการอ่านกว่ากลุ่มนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อย และ กลุ่มที่เข้าใช้ห้องสมุดมากจะเข้าใช้ห้องสมุดเมื่อว่างจากกิจกรรมอื่น ส่วนกลุ่มผู้เข้าใช้ห้องสมุด น้อยจะเข้าใช้ห้องสมุดเมื่อครูสั่งให้ค้นคว้าและทำรายงาน

นรลิด อาทิเวช (2553 : 88 – 90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารที่ส่งเสริม นิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงกลุ่ม ตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ จำนวน 340 คน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูวิชาการ โรงเรียนมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยรวมและ รายด้านทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ โรงเรียนที่ปฏิบัติ หน้าที่ใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยรวมด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ และด้านการตรวจสอบ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้าน การปรับปรุง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับ โรงเรียนขนาดกลาง ส่วนข้อเสนอแนะ คือสถานศึกษาควรมีการวางแผนและจัดทำคู่มือส่งเสริม การอ่านสำหรับผู้เกี่ยวข้องควรมีการเชิญบุคคลที่ประสบผลสำเร็จ จากการอ่านมาเล่าประ โยชน์จาก การอ่านให้นักเรียนฟังสถานศึกษาควรมีการประเมินกิจกรรมส่งเสริม การอ่านโดยผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย และเผยแพร่กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น

พานิ พิทักษา (2551 : 57) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้ปกครอง มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านให้กับบุตรหลานปานกลาง ส่วนนักเรียนเองมีพฤติกรรมเกี่ยวกับ นิสัยรักการอ่านในด้านการใช้เวลาว่าง การได้หนังสือมาอ่าน ลักษณะการอ่านรสนิยมในการอ่าน เจตคติต่อการอ่านและการใช้ห้องสมุดระดับปานกลาง นอกจากนี้พบว่า บทบาทของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการอ่านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติทางความเชื่อมั่นร้อยละ 99

นงเยาว์ ทัพขวา (2552 : 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ ของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูวิชาการ โรงเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ ด้าน การจัดกิจกรรม และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบูรณาการ ในกระบวนการเรียนรู้และด้านผลการดำเนินงาน ผล การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ของ โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงาน โดยรวม และรายด้านทุกด้าน มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สำคัญ ได้แก่ ครูมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ขาดการประสานงานกับบุคลากรภายนอก ชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะ ยากจนไม่มีเวลาสนใจ และใส่ใจ การเรียนของนักเรียน และครูขาดการทุ่มเท และเสียสละ ขาด การติดตามประเมินผล การปฏิบัติตามแผนงาน โครงการขาดความต่อเนื่อง แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม ไม่เพียงพอ ครูไม่เตรียมการสอน ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง นักเรียน ไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่กระตือรือร้น และไม่ฝึกฝน ขาดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม

แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่สำคัญ ได้แก่ การประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน การนำครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน การส่งเสริมความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน การระดมทรัพยากรจากชุมชน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เพียงพอ และเหมาะสม จัดกิจกรรมการพัฒนานักเรียน

ให้อ่านออกเขียนได้ อย่างต่อเนื่อง นิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือครู ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และ การสอนแบบบูรณาการ และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน การเขียนนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้

บุษกร ทิพย์อักษร (2552 : 83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียน โพนทองวิทยายน และ โรงเรียนบ้านคงคิปลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนใน โรงเรียน โพนทองวิทยายน และ โรงเรียนบ้านคงคิปลิง ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการใช้แรงกระตุ้น ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีสถานภาพต่างกันและมีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอ่าน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนทั้งสอง โรงเรียนมีลักษณะ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนมีลักษณะ ไม่แตกต่างกัน สรุปได้ 3 ประเด็น โดยอันดับแรก คือ ต้องการงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ต้องการให้มีบุคลากรเพิ่มมากขึ้น และต้องการการสนับสนุน ส่งเสริมจากบุคคลหรือองค์กรภายนอกในด้านการให้ความร่วมมือ ติดต่อ ช่วยเหลือและให้บริการในด้านต่าง ๆ

งานวิจัยต่างประเทศ

เจฟเฟย์ (Jaffe. 2002 : 1348) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการนำโปรแกรมแคลิฟอร์เนีย เอลิ ลิตเตอเรซี เลินนิง (เซล) (California Early Literacy Learning : CELL) มาใช้ในระดับที่แตกต่างกันไปสำหรับนักเรียนที่เข้าเรียนในกลุ่มโรงเรียนเบลล์ฟลาวเวอร์ ยูนิไฟท์ สกูล ดิสทริคท์ (Bellflower Unified School District) นำผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนจำนวน 62 คน ที่ครูผู้สอนได้รับการฝึกอบรม CELL มาเปรียบเทียบกับนักเรียนจำนวน 67 คน ซึ่งครูผู้สอนไม่ได้รับการฝึกอบรม CELL ผลการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบสัมฤทธิ์ทางการอ่านของ Standford พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ครูผู้สอนได้รับการฝึกอบรม CELL มีผลจากการวัด โดยใช้หลักสูตรเป็นฐาน พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีประสพการณ์ ในการปรับปรุงความคล่องแคล่วอย่างมีนัยสำคัญไม่แตกต่างกัน ครูที่ได้รับการฝึกอบรมและครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม CELL รู้สึกว่าโปรแกรมการอ่านของพวกเขาประสบความสำเร็จ แต่ครูที่ได้รับการฝึกอบรม CELL มีความพึงพอใจในวิธีการนำเสนอเนื้อหาอุปกรณ์ แก่นักเรียนมากกว่าอีกกลุ่มหนึ่ง

มอร์ริส (Morris. 2002 : 543-A) ได้ศึกษาโปรแกรมการอ่านที่มีอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาภาคใต้ และการประเมินการอ่านเชิงพัฒนาที่เสริม โปรแกรมการอ่านและการตีความระดับความ

มั่นใจของครูในขณะที่ใช้เครื่องมือประเมินนี้ และศึกษาผลกระทบของแบบประเมินการอ่านเชิงพัฒนาต่อการการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินของ โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนทั้งหมดการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้หลายวิธี ได้แก่การรวบรวมเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสำรวจ ผลการศึกษา พบว่า ได้ทราบวิธีการที่นักเรียนมีปฏิริยาต่อการสอนอ่าน และการประเมินการอ่าน วิธีที่ครูประสบปรานเครื่องมือวัดที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องมือวัดการอ่านเชิงพัฒนาเข้าไว้ใช้ในห้องเรียนของพวกตน รวมทั้งได้ทราบวิธีการครูมีปฏิริยาต่อผลกระทบที่การประเมินการอ่านมีผลต่อความเชื่อเกี่ยวกับการสอนนักเรียนและครู โรงเรียนประถมศึกษภาคใต้ระบุเกี่ยวกับประโยชน์ของ โปรแกรมประเมินการอ่าน พวกตนได้เป็นผู้เข้าร่วมวิจัยกระตือรือร้นแบบประเมินการอ่านเชิงพัฒนาได้ช่วยเชื่อมช่องว่างระหว่างความสามารถทางการอ่าน วิธีการสอนที่ดีเยี่ยมกับการเรียนรู้ที่โรงเรียนประถมศึกษภาคใต้

เพียร์ส (Pierce. 2003 : 1967-A) ได้ศึกษาประเด็นใหญ่ที่ได้การมกันต่อไป มีความมุ่งหมายที่กำหนดขอบเขตการเขียนทุกวันในชั้นอนุบาลมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการสะกดคำและการเรียงอ่านที่ประดิษฐ์ขึ้นมา ครูจำนวน 5 คน ทำเป็นตัวอย่างการเขียนให้กับเด็กชั้นอนุบาลจำนวน 78 คน ที่เขียนทุกวันหรือเกือบทุกวันเป็นเวลา 20 สัปดาห์ เด็กกลุ่มทดลองมี 51 คน กลุ่มควบคุมมี 27 คน ซึ่งได้รับการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้แบบศึกษาสังเกต พบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนรูปแบบผสมบังชี้ว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองถึงการทดลองหลังการทดลอง ผลของกลุ่มทดลองจากการทดสอบก่อนถึงหลังการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ในคอนสิ้นสุดชั้นอนุบาล 82.35 % ของกลุ่มทดลองอ่านหนังสือได้ในขณะที่กลุ่มควบคุมเพียง 48.15 % อ่านหนังสือได้ การศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่าด้านนักเรียนชั้นอนุบาลได้รับการส่งเสริมให้เขียนทุกวัน และใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นจะมีความเป็นไปได้มากขึ้นที่นักเรียนจะเข้าสู่การอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้

ไคเซอร์ (Kiser. 2003 : 96-A) ได้ศึกษาแนวความคิดของครูเกี่ยวกับแนวทางที่อาศัยวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นฐาน ซึ่งเป็นสำหรับสร้างและรักษาโปรแกรมการอ่านที่มีประสิทธิภาพ และศึกษาวิธีการที่กลุ่มโรงเรียนใช้ในการพัฒนาคณะครู และให้กลยุทธ์อื่นๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมครูให้ปรับปรุงทักษะของตนในการอ่าน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการหลายวิธี ใช้แบบสำรวจมุมมองของครูจากชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แต่การสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับเดียวกันเฉพาะผู้ที่จบรายวิชาการพัฒนาการอ่าน ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาคณะครูและกลยุทธ์อื่นๆ ที่ใช้เป็นเรื่องมือในการจัด โปรแกรมการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ครูต้องการภาวะผู้นำไปสู่การมีความคาดหวังสูง มีการสนับสนุน มีทรัพยากรและความก้าวหน้าทางวิชาชีพที่เพิ่มพูนบทบาทมากขึ้นคณะครูต้องการกลยุทธ์ที่ปรับปรุงและเพื่อการสอนการอ่าน ต้องการเวลาเพื่ออุทิศให้

การสอนอย่างเหมาะสม ต้องการวิธีการประเมินที่ปรับปรุงแล้วเพื่อกำหนดความก้าวหน้า
ของนักเรียน และต้องการกลยุทธ์ที่ใช้ในการปรับปรุงนักเรียนที่ยังมีความสามารถไม่ตึกนัก
ครูต้องการมีปัจจัยนำเข้าป้อนความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่ให้มีการนำไปใช้
และการสะท้อนกลับ และครูต้องการหาทางช่วยเหลือผู้ปกครองให้เสริมแรงการสอนในชั้นเรียน
ด้วย

จากการศึกษาผลการวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่าการพัฒนา
การเสริมสร้างการอ่านเพื่อกระตุ้นใจให้เกิดนิสัยรักการอ่านของนักเรียนเป็นหน้าที่สำคัญของ
บุคคลทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นครอบครัว พ่อแม่ ครู อาจารย์ใน โรงเรียนที่จะส่งเสริมการอ่านให้นักเรียน
เห็นความสำคัญของการอ่าน เพราะการอ่านช่วยพัฒนานักเรียนทั้งด้านสติปัญญา ความรู้
ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตอันจะส่งผลสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต
และสังคม โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนรักการอ่าน ทั้งนี้ต้อง
ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสามารถพัฒนางานส่งเสริม
การอ่านได้และเป็นเรื่องที่บุคคลทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นในตัว
เด็ก ซึ่งนั่น ก็คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้บริหาร โรงเรียน นั่นเอง